

[illegible]

X MEZINÁRODNÍ VĚDECKO - PRAKTICKÁ KONFERENCE

27 dubna - 05 května 2014 roku

Díl 17
Pedagogika

Praha
Publishing House «Education and Science» s.r.o.
2014

POZNÁMKY

Vydáno Publishing House «Education and Science»,
Frýdlanská 15/1314, Praha 8
Spolu s DSP SHID, Berdianskaja 61 E, Dnepropetrovsk

Materiály X mezinárodní vědecko - praktická konference
«Efektivní nástroje moderních věd – 2014». - Díl 17.
 Pedagogika.: Praha. Publishing House «Education and Science»
 s.r.o - 72 stran

Šéfredaktor: Prof. JUDr. Zdeněk Černák

Náměstek hlavního redaktor: Mgr. Alena Pelicánová

Zodpovědný za vydání: Mgr. Jana Štefko

Manažer: Mgr. Helena Žáková

Technický pracovník: Bc. Kateřina Zahradníčková

X sběrné nádoby obsahují materiály mezinárodní vědecké - praktické konference «Efektivní nástroje moderních věd» (27 dubna - 05 května 2014 roku) po sekcích Pedagogika.

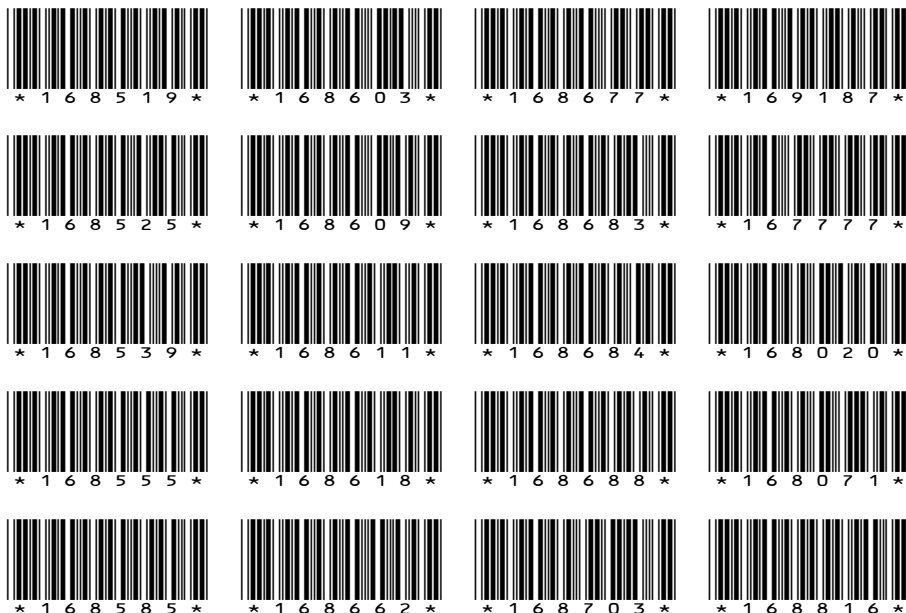
Pro studentů, aspirantů a vědeckých pracovníků

Cena 270 Kč

ISBN 978-966-8736-05-6

© Kolektiv autorů, 2014

© Publishing house «Education and Science» s.r.o.

PEDAGOGIKA

MODERNÍ VYUČOVACÍ METODY

К.п.н., доцент Бурчак Л. В., магістрантка Глеба С. В.

*Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка*

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО ВІДНОШЕННЯ УЧНІВ 10 КЛАСУ ДО БІОЛОГІЧНИХ ЗНАНЬ

Зміни, що відбулися на всьому європейському континенті, та в Україні зокрема, упродовж останніх років, спонукають замислитись над реаліями, що оточують людство, переглянути свої погляди, позиції, ідеали. Сьогодні в соціумі демонтуються старі ідеологічні клєми, на яких була заснована життєдіяльність нашого суспільства майже протягом всього ХХ ст. Значного перетворення досягає і система цінностей суспільства, від якої і залежить майбутнє країни. Від того, наскільки свідомість особистості вільна від ідеологічних міфів та соціальних ілюзій, стає вартісним процес соціалізації, процес можливостей співіснування в дійсності, що нас оточує [3, с. 33-35].

Невизначеність ціннісних орієнтацій істотно впливає на становлення молоді, яка досить критично ставиться до будь-яких ідеалів цінностей навіть у стабільній ситуації. Для старшокласників дана проблема набуває актуальності, оскільки істотно впливає на особистісний розвиток, професійне самовизначення зрештою. Ціннісно-сміслова сфера особистості визначає її гармонійність у навколишньому оточенні. Світ цінностей – це передусім світ культури, сфера духовної діяльності людини, її моральної свідомості; основа для побудови навколишнього світу, оскільки та чи інша цінність може в певний період стати загальною умовою певного виду діяльності людини, життєвим орієнтиром [1, с. 217].

Ціннісні орієнтації особистості, її життєві плани, перспективи, є проекцією духовного життя суспільства, що формується під впливом суспільних дій, обумовлені системою виховання та навчання в школі.

Проблема ціннісного відношення до знань не нова в педагогіці та психології. Існує низка авторів, що у своїх дослідженнях торкаються проблеми ціннісного відношення учнів до знань: А. Аміров, К. Ахіяров, Г. Ачкасова, Л. Бурчак, К. Востокова, Л. Панченко, Н. Чайченко та інші.

Ціннісне відношення до біологічних знань визначено нами як єдність спрямування особистості учня на навчальну діяльність і його готовність до неї, яка проявляється в осмисленому прагненні до оволодіння теоретичними знаннями у відповідності з тим смислом, який мають для нього знання [2, с. 219].

У нашому дослідженні виявлені такі ознаки ціннісного відношення учнів до біологічних знань:

1. Судження учнів про наявність практичного відношення до знань (когнітивний компонент ціннісного відношення до знань).

2. Прагнення до оволодіння знаннями (поведінковий компонент ціннісного відношення до знань).

Педагогічний експеримент проводився протягом 2013-2014 навчальних років у загальноосвітній школі I-III ступенів с. Духанівки Конотопського району Сумської області в 10 класах.

Для проведення експерименту були вибрані контрольний (18 учнів) і експериментальний (20 учнів) класи. Вибір експериментального і контрольного класів відбувався на основі середньої успішності учнів та їх вікових особливостей. Вибирались класи приблизно рівні за знаннями, вивчали один і той же навчальний матеріал.

У констатувальному експерименті нами вивчались судження десятикласників про їх практичне відношення до біологічних знань, тобто когнітивний компонент. З цією метою було проведено анкетування даної групи учнів. Вони відповідали на запитання: «В чому ви бачите для себе смисл вивчення біології в школі?»

Запитання передбачало шість варіантів відповідей, на основі яких ми судили про наявність у школярів практичного інтересу до знань (табл. 1).

Таблиця 1

Варіанти відповідей учнів на анкету

1	2	3
Бажання пізнати нове, прагнення здобути знання, щоб пізнати природу.	Прагнення набути знання, щоб керувати біологічними процесами.	Прагнення набути знання, щоб навколишнє середовище зробити екологічно чистим.
4	5	6
Для досягнення життєво значущих цілей (наприклад, вступити до ВНЗ)	Цікавлять досліди, різні розповіді, цікаво пояснює вчитель тощо	Не бачу смислу вивчати біологію. Вчу тому, що є такий предмет.

Кожний варіант відповіді на запитання анкети відповідав певному рівню інтересу учнів до біологічних знань. Так, перший варіант відповідає високому рівню інтересу до біологічних знань, коли їх цінність пов'язана з розвитком потреби в пізнавальній діяльності, яка найбільш відповідає нахилам і вмінням учня. Це практичний пізнавальний інтерес до знань, бо зумовлений значимістю цих знань для подальшого самовдосконалення.

Другий і третій варіанти характеризують середній рівень інтересу до знань. Цей інтерес має творчий характер, бо він – результат подальшого розвитку особистості учня, його творчих можливостей.

SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA

Ткаченко Ю.М. Технологія соціально-педагогічної діяльності з багатодітними сім'ями в умовах загальноосвітнього навчального закладу51

Коваленко Я.М. Профілактика юного материнства в загальноосвітній школі.....55

Глушкова К.І. Професійні ролі соціального педагога у роботі із сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах.....60

Әлқожаева Н.С., Жұмабекова Қ.Б., Ертарғынқызы Д. Педагогикалық қарым-қатынас пен коммуникацияның мәні және атқаратын қызметі.....62

OBSAH

PEDAGOGIKA

MODERNÍ VYUČOVACÍ METODY

Бурчак Л.В., Глеба С.В. Проблема формування ціннісного відношення учнів 10 класу до біологічних знань.....	3
Габдрахманова Е.В. Об организации педагогической практики студентов гуманитарного вуза.....	7
Omarova Z.K. Implementation of innovative projects in education: problems and prospects.....	11
Omarova Z.K. Foreign language training of future specialists in the humanities in the context of the modernization of higher education.....	14
Аманжолова А.Ж., Соколовский В.Р., Ким Г.А. Методическая страница для учителя физики.....	16
Михнева Ю.Р. Использование платформы Moodle в обучении английскому языку для специальных целей.....	19
Малякова Н.С. Формирование профессиональной позиции педагога по отношению к ученику как к субъекту образования.....	23
Бойко М.А. Формування англомовної лексичної компетенції засобами театральної діяльності в учнів старших класів.....	26
Антоненко І.І. Формування у студентів іншомовної професійно-спрямованої комунікативної компетенції.....	28
Карчевська Н.В., Чернецька Д.А. Облік індивідуальних якостей студентів.....	31
Карчевська Н.В., Савенко О.С. Методи контролю НАВЧАННЯ у вищій школі.....	33
Карчевська Н.В., Шендяпіна А.А. Індивідуалізація та диференціація навчання студентів.....	36
Турдыбекова К.М., Заикина Т.В. Роль индивидуальной учебно-познавательной деятельности обучающихся в процессе обучения.....	39
Бабич У.Д., Яковлєва В.А. Василь Сухомлинський – педагог на всі часи.....	42
Гаркавенко Н.В., Саламандик Я. Особливості впливу травмуючих подій на особистість підлітка.....	44
Лазарева Ю.Н., Седов И.А. Классный час, посвященный дню славянской письменности.....	48

Четвертий варіант характеризує низький рівень розвитку інтересу до знань, який зумовлений значимістю знань для задоволення потреб життєвого самовизначення і носить утилітарний характер.

П'ятий варіант показує не значимість знань, а зацікавленість матеріалом або тим, чим зміг зацікавити вчитель (біологічні досліди, наочність тощо).

Шостий варіант говорить про відсутність інтересу до знань. Отже, про ціннісне відношення не може бути й мови.

Результати проведеного нами анкетування учнів 10 класів у ході констатувального експерименту представлені на рис.1 і рис.2.

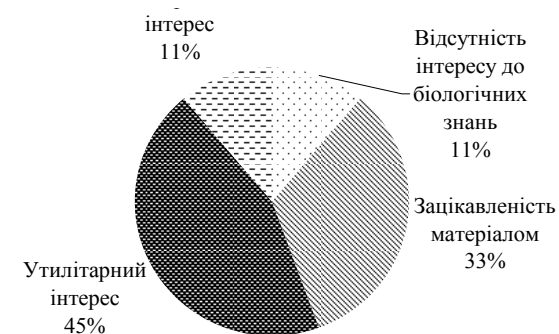

Рис.1. Розподіл відповідей учнів експериментального класу про ціннісне відношення до біологічних знань

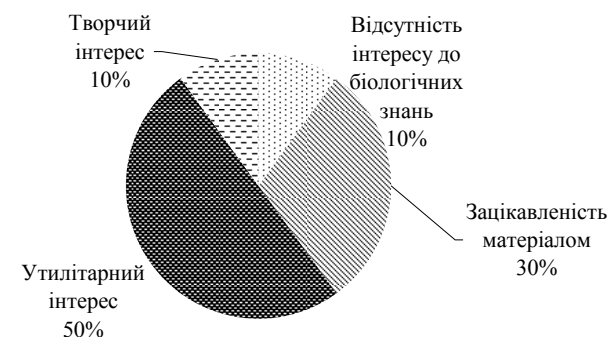

Рис.2. Розподіл відповідей учнів контрольного класу про ціннісне відношення до біологічних знань

З наведених діаграм можна констатувати, що в більшості учнів 10 класу домінує утилітарний інтерес, що зумовлений розумінням значення знань для реалізації своїх життєвих планів, пов'язаних із закінченням школи. Отже, і рівень інтересу до біологічних знань невисокий, оскільки утилітарний інтерес не є показником високого рівня розвитку інтересу.

Про ціннісне відношення до біологічних знань ми судили також по прагненню учнів до оволодіння знаннями (поведінковий компонент ціннісного відношення до знань).

Погоджуючись із Чайченко Н.Н., виділяємо 5 рівнів прагнення учнів 10 класу до біологічних знань, кожному з яких надали певне числове значення [4, 175-177]:

- високий рівень (4 бали) – яскраво виражене прагнення до знань;
- середній рівень (3 бали) – виражене прагнення до знань;
- низький рівень (2 бали) – епізодичне прагнення до знань;
- дуже низький рівень (1 бал) – слабе прагнення до знань;
- нульовий рівень (0 балів) – відсутнє прагнення до знань.

Рівні прагнення учнів до знань і типи ціннісного відношення представлені в таблиці 2.

Таблиця 2

Типи ціннісного відношення до знань

Типи ціннісного відношення до біологічних знань	Рівні прагнення до біологічних знань	Загальна кількість учнів	% до загальної кількості
1. Яскраво виражене ціннісне відношення	Високий	4	10,50
2. Ціннісне відношення	Середній	8	21,05
3. Неціннісне відношення	Низький, дуже низький, нульовий	26	68,45
ВСЬОГО:		38	100,0%

З даної таблиці видно, що існує зв'язок між ціннісним відношенням учнів 10 класу до біологічних знань і їх життєвою метою, у процесі якого і відбувається осмислення значення знань.

Отже, ціннісне відношення до біологічних знань ми розглядали як процес спрямування особистості учня на навчальну діяльність і його готовність до неї, яка проявляється в осмисленому прагненні до оволодіння біологічними знаннями у відповідності з тим смислом, який вони мають для нього в навчанні і в життєвих ситуаціях.

1. Зерттеу кезеңінде педагогтың коммуникативтік біліктілігінің даму деңгейін анықтау үшін экспресс диагностика әдістері қолданылады (тест, анкета).

2. Ақпараттық – негіздік кезеңнің мақсаты – педагог әрекетінің күрделі мәселелерін көрсету. Нәтижесінде педагогтың «Мен – концепциясының» және кәсіби дамуының оянуы, коммуникация сферасында туындаған тәжірибелік қиындықтардың туу себептері айқындалады.

3. Жобалық – ұйымдастырушылық кезең педагогтың өзін-өзі дамыту немесе кәсіби даму бағдарламасын құруды ұсынады.

4. Қорытындылау кезеңінде соңғы әрекет коммуникативтік біліктілігінің дамуының дәрежесінің көрсеткіштерін қайта қарастырып, тексеруге бағытталады.

Бұл педагогтың коммуникативтік біліктілігінің дамуының педагогикалық – ұйымдастырушылық және психологиялық – педагогикалық жүйесінің жағдайына қатысты өзгеріп отырады.

Қолданылған әдебиеттер тізімі:

1. Смелкова З.С. Педагогическое общение. М., 1999. – 232 с.
2. Кан-Калик В.А. Учителю о педагогическом общении. М.: Просвещение, 1987. – 190 с.
3. Путляева Л.В. Психологические аспекты проблемного обучения. / Под ред. А.А.Вербицкого. М., 1983. – 154 с.
4. Почепцов Г.Г. Теория коммуникации. – М., 2003.

Алғашқы кезекте педагогикалық іс-әрекеттің барысында шешендік өнердің элементтерінің практикалық тұрғыда қолдану мәселесі ойлантaды. Көне Римнің мыңдаған жылдар бұрынғы шешені, шешендік өнер теоретигі Цицерон «ақын болып туады, шешен болып шығады» деп ақылдық тума талантқа, ал шешендік көп оқып, ізденіп, көп сөйлеп жаттығушылыққа байланысты деген. Осыған байланысты ата-бабаларымыздан қалған «Көре-көре көсем болады, сөйлей-сөйлей шешен болады,» – деген, сөзі бар емес пе еді. Демек, тілді әлеуметтік құбылыс десек, ол адамның қоғамда біртіндеп әлеуметтенуі арқылы тілдік ортаның әсерімен жүзеге асады. Цицерон айтқандай шешендік өнерді жетілдіруге әдістемелік білік-дағдылар жүйесін жете меңгеру арқылы өтуге мүмкіндік береді,-деп тұжырымдайды А.Қыдыршаев.

Риторикалық біліктілікке коммуникативтік біліктіліктің мынадай түрлерін жатқызсақ болады: сөздің сауаттылығы, логикалық жүйелілігі, таза дәлдігі, сөз қорының байлығы, анықтылығы, сыйымдылығы. Риторикалық біліктің мәні педагог сөзінің нанымдылығын, тілдің тарихи нормамен құрылуын, педагогикалық эффектінің болуын (психологиялық механизм негізінде) қамтамасыз етеді. Коммуникативтік білік пен риторикалық біліктің бірлескен тұсы коммуникативтік біліктілікке ұштасады.

Е.Нусубалиева шетелдік ғалымдардың пікіріне сүйене отырып мәдени коммуникативтік қарым-қатынас шеберлігінің мынадай факторларын анықтаған болатын, олардың бір қатарын атап өтер болсақ: түрлі мәдениет үлгілеріне бейімделу, қарым- атынасты жеңілдету қабілетінің болуы, мәдени эмпатия, мәдени өзара қарым-қатынас, тұлғаның өзін және мәдениетті сезінуі, этноцентризмнің болмауы. Оқушыларды мәдени коммуникативтік қарым-қатынас тәжірибесіне оқыта отырып біз олардың адами қасиеттерін, ізгілікке деген азаматтық ұмтылыс, әдіскерлігін; өзгенің сезімін бағалап, жағдайын түсіне білуге, яғни жалпы айтқанда мәдениеттілікке тәрбиелей аламыз.

Педагогтың коммуникативтік қарым-қатынас кәсіби тұлғаның айнасы десек артық айтқандық болмас. Біздің пайымдауымызша, коммуникативтік біліктіліктің даму шарттары негізгі атқаратын қызметіне сай келуі керек, және де нәтижесінде біліктіліктің мынадай сипаты көрініс беруі шарт:

- педагогтың қарым-қатынас жасаушы адаммен тілдік және тілдік емес өзге де тәсілдер арқылы ақпарат алмаса отырып, оның өзіне тән ерекше қасиеттеріне болжам жасап, ескере алу қасиеті.
- Белгілі бір қоғамдық құнды мақсаттарға қол жеткізуге (мысалы; тұлға мәдениетін қалыптастыру тіл арқылы) ұмтыла отырып, бағдарлама, әдіс- тәсіл, техниканы, қарым-қатынасты құру арқылы ортақ әрекетті ұйымдастыру;
- қарым-қатынас жасаушы жеке тұлғамен немесе топпен тіл табыса алуы және қалай қабылданатындығын түсіне алу қасиеті.

Мұндай сипаттағы педагогтың коммуникативтік біліктілігінің ары қарай дамуы барысында оның даму моделі түзіледі. Бағдарлап қарайтын болсақ ол өзінше бірнеше кезеңнен тұрады:

Таким чином, виникае потреба пошуку шляхів до спрямування особистості учня на навчальну діяльність і його готовність до неї, що надасть можливість свідомого ставлення до знань з біології та розуміння їх значущості як для себе, так і суспільства в цілому.

Плануємо в рамках нашого подальшого дослідження апробувати майєвтичний підхід для формування ціннісного відношення учнів 10 класу до біологічних знань.

Література

1. Бех І.Д. Особистісно-орієнтоване виховання: Науково-методичний посібник / І.Д. Бех. – К., ІЗМН, 1998. – 204 с.
2. Бурчак Л.В. Майєвтичний підхід – один із засобів особистісно – орієнтованого навчання і виховання при вивченні хімії в загальноосвітній школі / Л.В. Бурчак // Педагогічні засади формування гуманістичних цінностей природничої освіти, її спрямованості на розвиток особистості : збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції. – Полтава : АСМІ, 2003. – С. 216-219.
3. Бутківська Т.В. Цінності в контексті соціокультурної освіти / Т.В. Бутківська // Педагогіка і психологія. – К., 1995. – №3(8). – С. 8-12.
4. Чайченко Н.Н. Формирование у школьников теоретических знаний по химии: психолого-педагогический аспект / Н.Н Чайченко. – Суми: ВВП «Мрія – 1» ЛТД, 1997. – 118 с.

Старший преподаватель Габдрахманова Е.В.

Казанский (Приволжский) Федеральный Университет

ОБ ОРГАНИЗАЦИИ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ПРАКТИКИ СТУДЕНТОВ ГУМАНИТАРНОГО ВУЗА

Происходящие в обществе изменения требуют анализа и пересмотра научных основ различных областей образования. В ситуации быстрой смены технологий, ведущей за собой изменение ценностей и стандартов жизни, необходимо развивать у подрастающего поколения способность действовать в постоянно меняющихся условиях. Социальный и научно-технический прогресс ставит перед школой задачи по воспитанию человека высокой творческой культуры, способного к активному восприятию и созиданию нового в сферах учебной, производственной и общественной деятельности. В условиях информационного общества от выпускника школы требуются развитые творческие способности, пространственное мышление, воображение, визуальная культура, в связи с чем роль изобразительного искусства и дизайна в обучении и воспитании учащихся неизмеримо возрастает. В трудах современных учёных-педагогов представлена

лично ориентированная модель педагога, соответствующая потребностям времени. Соответственно, объективно возрастает значение формирования высокого уровня профессиональной компетентности будущего педагога, которая впоследствии повысит его конкурентоспособность на рынке труда. Сегодня актуальна проблема повышения качественного уровня подготовки будущих специалистов в области художественного образования и дизайна.

Педагогическая практика в системе высшего профессионального образования является видом учебной деятельности, который предоставляет возможность моделировать собственное научное исследование, видение системы образования, а также осваивать технологию исследовательских процедур, что необходимо для становления компетентного специалиста. [1]

Основная цель педагогической практики – закрепление и углубление знаний, полученных студентами в процессе обучения, приобретение необходимых умений и навыков практической работы по изучаемой специальности. Педагогическая практика выполняет адаптационную, обучающую, воспитывающую, развивающую, диагностическую функции. Продумывая организацию педагогической практики, нужно ориентироваться не только на выполнение программы практики, но, прежде всего, подходить к каждому студенту как к уникальной личности, бережно и осторожно, целенаправленно и последовательно раскрывая в нем сильные личностные и профессиональные стороны, помогая компенсировать слабые. Обеспечение личностно-ориентированного, комплексного, усложняющегося, непрерывного и творческого характера подготовки каждого студента с разным уровнем сформированности профессиональных умений и навыков отразится на повышении качества профессиональной подготовки студентов [Педагогическая практика в начальной школе / Г.М. Коджаспирова, Л.В. Борикина, Н.И. Бостанджиева и др. – М.: Издательский центр «Академия», 2000. – 272 с.].

Ценностный смысл практики состоит в том, что студент овладевает опытом реализации целостного образовательного процесса в условиях реальной профессиональной деятельности (с учетом специфики конкретной основной образовательной программы).

Педагогическая практика студентов отделения искусств Института филологии и искусств Казанского (Приволжского) федерального университета осуществляется в общеобразовательных, художественных школах города, школах искусств, что является результатом социального партнерства.

С целью выявления роли педагогической практики в становлении специалиста и основных трудностей, возникающих в процессе ее прохождения, нами был проведен опрос среди студентов-дизайнеров 4 курса и бакалавров художественного образования 4 курса отделения искусств Института филологии и искусств Казанского (Приволжского) федерального университета. В частности, нас интересовали такие проблемы, как понимание студентами смысла педагогической практики, выявление основных затруднений, с которыми им при-

кørsетуін, қадағалай білуін, адамдардың жүзіне қарап, көңілін таба білуін, оқушымен дұрыс, әрі тартымды байланыс жасай білу іскерліктерін жатқызады.

Ж.Р.Бәшірова коммуникативтілік біліктілікті жалпы педагогикалық біліктіліктің құрамына жатқызады. Коммуникативті біліктілік тұлғааралық қарым-қатынас нормаларын меңгеруді, ықпалдасуға әзірлікті, өзін-өзі мен өзіндік рефлексия тетіктерін меңгеруді, өзін-өзі танып білуді (самопознание), өзін-өзі объективті бағалау сияқты тұлғалық сапаларды біріктіреді. Коммуникация – қарым-қатынасқа түсушілердің жеке-даралық қасиеттерін сақтай отырып әлеуметтік бірлікке жетуді көздейді. Олай болса, педагогикалық коммуникация – тұлғааралық қарым-қатынас нормаларын және психикалық жағынан өзін-өзі реттеу мен өзіндік рефлексия түтіктерін меңгеру арқылы өзін-өзі танып білуге (самопознание), өзін-өзі объективті бағалауға, ықпалдасуға дайындығы негізінде қарым-қатынасқа түсушілердің жеке-даралық қасиеттерін сақтай отырып әлеуметтік бірлікке жетуді көздейтін оқытушы мен оқушының өзара байланысының сипатын анықтайтын әдіс-тәсілдердің тұтастығы.

Педагогикалық кәсіби әрекеттің тиімділігі көбінесе қарым-қатынастың қалыптасқан стиліне байланысты жүзеге асады. Біздің ойымызша коммуникация ақпарат алмасу, өз ойын білдіру, идеясын, білімін танытумен қатар жаңа түсініктер, білім, таным мен адамдардың қалыптасуының негізгі себебі. Педагогтың коммуникативтік біліктілігі педагогтың өз қоғамдық статусы мен қабілеттіліктердің шеңберінде кәсіби қызметті іске асыруда аса қажет.

Оқытушының коммуникативтік біліктілігі тілдік – әдеби тілдік норманы; кәсіби – білім, білік, дағды, іскерлік қасиеттерді; қоғамдық-мәдени-ұлттық және әлемдік мәдени ерекшеліктерді игеру, қоғамдағы ұстамдылық, тілдік этикетті сақтау сияқты құзыреттіліктер тұтастығынан көрініс береді. Соңғы жылдары білімнің бұл түрі «риторикалық білік», «сөйлеу мәдениеті» терминдерімен беріліп жүр. А.Қыдыршаевтің пікірінше риторикалық біліктілікті сақтау үшін әрбір маманның кез-келген педагог-лектордың төмендегідей кеңестерді басшылыққа алуы аса пайдалы:

Сөйленер сөзге даярлықты тақырыпқа сай келетін жетекші құжаттар мен нұсқаулады талқылаудан бастап, тақырыпты таразылай келе, объективті тұрғыда негізгі ойды нысанаға алу, теориялық жағынан даярлығы мықты саяси тұрғыда сауатты оқытушы ғана сөйленер сөздің нысанасына терең бойлай алмақ. Демек, оқытушының біліктілігін басты бір көрсеткіші оның коммуникативтік мәдениет деңгейі болмақ.

Келесі заңдылықтың табиғи арнасы ежелгі дәуірден бастау алады. Мәселен, ежелгі софистердің пікіріне жүгіне айтар болсақ, даналыққа ұмтылушы талантты ұстаз үш түрлі қасиетке ие болуы тиіс:

1) ойлана білу; 2) өз пікірін үйлесімді айта білу; 3) өз міндетін жақсы атқара білуі керек. М.М.Сперанский кімде-кім адамдармен істес болғысы келсе, «жақсы ойлана білуі өз алдына, одан да жоғары ғажап сөйлей білуі тиістігін» жазады.

Сөздің лингвистикалық коммуникативтік сапаларын зерттейтін саласы сөйлеу мәдениеті туралы ілім деп аталады. Оның пәні сөздің (сөзжасамның) оның коммуникативтік әсері тұрғысынан алғандағы тілдік құрылым.

Қарым- қатынас дегеніміз – адамның өзге қоғам мүшелерімен өзара әрекеттесуінің айрықша формасы. Қарым- қатынастың вербалды, бейвербалды түрлері бар. Олар коммуникативтік, интегративтік, прецептивтік қызметтерді атқарады.

Коммуникативтік процесс кезінде оған қатысушылар бір- біріне вербалды, акустикалық, кинестикалық, кеңістік, мінез-құлық, жүріс- тұрыс (әдеп) түріндегі ықпалдармен өзара әсер етеді. Өйткені сөздерді айту, сөйленім процесін жүзеге асырудағы ең басты әрекет алайда оның бірден- бір шарты емес.

Вербалды интерактивті бұлай түсіндіру негізінде тіл құбылыстарын функционалдық тұрғыдан зерттеу жатыр. Мұнда табиғи, ауызша сөз жүзеге асыратын орын (кеңістік кадр) оны нақты орындаушылар (қатысушылар) олардың мақсаты т.б. Факторлар аса маңызды. Осы факторлардың әр түрлігі белгілеріне сүйене отырып, вербалды интерактивтің әңгіме, диалог, сұхбат, интервью, пікірталас, жарыссөз, сияқты арнаулы типтері жатады. Ш.Н. Нұрғожинанның зерттеулерінде арнайы қарастырылады. Зерттеуші интерактивті бұдан бөлек анағұрлым институционалды сипаттағы түрлерінің болатынын атап көрсетеді.

Қатысымдық әрекет негізінде оқытудың мазмұны жалпы оқытудағы қарым-қатынас үдерісінің моделі ретінде болады. Сондықтан баланың сөйлеу тілін дамытуда қатысымдық әрекет танымдық оқыту үдерісінің әдістемелік танымы ретінде қарастырылады.

Коммуникативтік біліктілік кәсіби мәдениеттің құрамдас бөлігі. Бұл жөнінде ғылыми пікір білдіруші ғалымдар: Н.В.Кузьмина, Л.Л.Майер, А.К.Маркова, А.И.Мищенко, И.И.Рытанова, Г.Н.Сериковтар коммуникативтік біліктіліктің педагог тұлғасының бойына қатысты жалпы біліктіліктер қатарына ерекше орын алатынын атап өткен болатын.

М.В.Сименованың пікірінше, коммуникативтік біліктілік педагогтың кәсіби қарым-қатынастың тиімділігінің деңгейін және қарым- қатынас мәдениетін, педагогикалық технологиясын, перспективті біліктілігінің қалыптасуын сипаттайды. Сонымен қатар зерттеуші-ғалым қарым-қатынасты педагогтың басты құралы деп, педагогикалық қарым-қатынас жалпы психологиялық заңдылықтармен тығыз байланыстағы, адамның өзгелермен байланыс жасауымен бір түрі болып саналатын, коммуникативтік, интерактивтік және перцептивтік компоненттерден құралатын өзіндік ерекше қасиеті бар қарым-қатынастың спецификалық формасы, деп санайды.

А.Б.Інтықбаева болашақ педагогтың коммуникативтік іскерліктерін, дағдыларын қажетті сезімі мен көңілін білдіре алу, оқушылар арасындағы өзара қарым-қатынас орната білу, проблемалық іспен айналасу, оқушылармен ортақ тіл таба алу қасиеттері арқылы көрсетеді, дейді. Ал А.А.Леонтьев мұғалімнің коммуникативтік біліктіліктерін ерік жігерлілік қасиеті ретінде қарастырып, оған өзінің мінез-құлығы мен жүріс-тұрысын қадағалау іскерлігін, өзінің ықылас

шлось столкнуться во время работы в школе, оценка собственного уровня подготовки к прохождению практики. В опросе приняли участие 200 студентов.

Что же показали результаты нашего исследования? Первым вопросом анкеты был следующий: «В чем, на Ваш взгляд, заключается смысл педагогической практики?». Ответы распределились следующим образом: 58 % студентов считают, что целью педагогической практики в общеобразовательном учреждении является овладение всеми основными направлениями деятельности учителя изобразительного искусства, руководителя кружка и другими видами внеклассной работы по предмету в системе эстетического воспитания. Для 21 % студентов педагогическая практика обеспечивает возможность применения теоретических знаний на практике, а 16 % опрошенных считают, что смысл педагогической практики состоит в приобретении навыков общения с детьми. Необходимо отметить, что только 5 % студентов ответили, что основной целью практики является вооружение учащихся знаниями, умениями и навыками.

Наш опрос показал, что более половины студентов-практикантов не довольны уровнем своей подготовки по теории и методике воспитания, методике преподавания, психологии, дидактике, курсу информационных и компьютерных технологий. Этот факт вызывает определенную тревогу, так как теоретические знания являются базой для формирования профессиональных умений.

В процессе нашего исследования особое внимание было уделено затруднениям, с которыми столкнулись студенты во время прохождения практики. Значительная часть опрошенных (34 %) отмечает, что самой главной проблемой является налаживание дисциплины в классе; для 28 % студентов представляет определенную сложность организация обучения и воспитания на уроках изобразительного искусства с использованием компьютерных технологий и интерактивных форм, соответствующих возрастным особенностям учащихся. Практически у одной трети опрошенных (28 %) возникали некоторые затруднения при составлении поурочных конспектов. У 5 % студентов были сложности при отборе учебного материала к уроку; другие трудности практиканты связывают с формированием познавательного интереса у учащихся (5 % опрошенных).

В исследовании нас интересовал вопрос о том, насколько студенты удовлетворены педагогической практикой и как это влияет на их профессиональное самоопределение. Выяснилось, что у большинства опрошенных (58 %) представления о профессии учителя изменились в лучшую сторону, у 10 % – в худшую сторону, у 32 % – не произошло изменений во взглядах. Можно констатировать тот факт, что исследование выявило существование прямой зависимости между удовлетворенностью педагогической практикой и профессиональным самоопределением. 65 % удовлетворенных практикой студентов вновь выбрали бы профессию учителя, между тем среди тех, кто не был удовлетворен практикой, так поступили бы только 12 % студентов.

Особого внимания заслуживают ответы на вопрос о том, каким должен быть современный педагог и какими качествами он должен обладать. И так,

значительная часть опрошенных считает, что учитель должен, во-первых, быть компетентным в своей области, т.е. иметь представление об изобразительном искусстве, его видах и жанрах; о месте и роли искусства в современном содержании образования; о современных концепциях художественного образования; о принципах и методах обучения изобразительному искусству в различных концепциях художественного образования. Также педагог должен знать особенности развития изобразительного творчества у детей младшего и среднего школьного возраста; роль и значение уроков изобразительного искусства в системе эстетического воспитания школьника; особенности различных программ по предмету «Изобразительное искусство»; терминологию и средства художественной выразительности, применяемые в процессе изобразительной деятельности. Педагог, соответственно, должен уметь использовать изобразительную деятельность как средство эстетического воспитания и художественного образования школьников; применять на практике педагогические приемы и методы активизации творческих способностей детей; разрабатывать структуру проведения урока ИЗО, самостоятельно выбирать методы, формы и средства обучения, подбирать необходимый дидактический материал.

Многолетнее руководство педагогической практикой студентов, наблюдения за их работой в школе, результаты проведенного исследования позволяют сделать следующие выводы. Грамотно организованная педагогическая практика способствует формированию у студентов положительной установки на педагогическую деятельность. Результаты проведенного исследования свидетельствуют о том, что между теоретическими знаниями и практическими умениями существует определенный разрыв, преодолеть который возможно благодаря внесению изменений в содержание и процесс педагогического образования. В вузе целесообразно было бы проводить моделирование ситуаций, возникающих на практике в школе (педагог – ученик, педагог – педагог, педагог – родители ученика), также необходимо укреплять межпредметные связи и связь обучения с педагогической практикой. Более тесное сотрудничество кафедр педагогики, психологии, информационных технологий, несомненно, будет способствовать повышению эффективности педагогической практики. Особую роль здесь могут сыграть руководители методических объединений школ и учителя, курирующие работу студентов.

Таким образом, педагогическая практика играет важную роль в профессиональном становлении будущих специалистов. В процессе практики углубляются, расширяются и укрепляются теоретические знания студентов, формируются их педагогические умения и навыки и профессионально-личностные качества, развиваются педагогическое мышление, творческая активность и самостоятельность. Педагогическая практика студентов отделения искусств должна носить творческий характер, это подразумевается спецификой нашего направления. Кроме того, педагогическая практика должна способствовать выработке собственного стиля педагогической деятельности.

Оқытушы мамандығын әр түрлі мінезді, әр түрлі темпераментті адамдар меңгеретіндіктен, қарым-қатынас стилі де әр түрлі болып келеді. Қарым-қатынас стилі ұғымына В.А.Кан-Калик: «Қарым-қатынас стилі деп біз педагог пен оқушының әлеуметтік-психологиялық арақатынасының жеке-типологиялық ерекшеліктерін айтамыз: а) мұғалімнің қатысымдық мүмкіндіктері; ә) педагог пен оқушының өзара қарым-қатынасының қалыптасуы; б) педагогтің шығармашылық тұлғасы; в) оқушы ұжымының ерекшеліктері» деген анықтама береді [2].

Н.Ф.Маслов, Е.М.Крутов сияқты психологтар еңбектерінде қарым-қатынастың – «демократиялық» және «авторитарлық» екі түрлі стилі көрсетіледі. Қарым-қатынастың кәсіби түрінде стилдің үшінші – «либералдық» түрі анықталады. Оның негізін салған А.А.Бодалев.

Оқытушы өзінің студенттермен жұмыс стилін талдай отырып, ең ұтымдысын таңдайды. Ол үйренушілердің жеке ерекшеліктерін, нақты бір жағдайларды, оқу тобы ұжымының деңгейін ескереді.

Мынадай сұрақ туындайды: оқытушы тәрбиелік-қатысымдық функцияны жүзеге асыру үшін қандай жеке кәсіби қасиеттерді бойына сіңіруі керек? Алдымен перцептивті қасиеттерді атаймыз: «1) үйренушінің ойлану, ойлау процесін қадағалап отыру, оны қолдап, ынталандырып отыру; 2) эмпатия – біреудің (үйренушінің) орнына өзін қоя білу, оның мақсатын, уәжін түсіне білу қабілетінің болуы белгілі бір дәрежеде үйренушінің істерін алдын-ала болжауға мүмкіндік береді. Адамдар арасындағы қарым-қатынасты зерттеп, эксперименттер жүргізген Дж. Л. Морено эмпатияны «бірін-бірі сезіну» деп атаған; 3) үйренушінің жетістіктеріне үлкен әріптесінің, досының тілектестігі, қамқоршылығы ұстанымы; 4) педагог ретінде өз іс-әрекетіне үнемі қатаң көзқараспен қарап, оқу процесінде қажетіне қарай түзетулер енгізіп отыру» Морено Дж.

Л.В.Путляева қарым-қатынастың әр қилы стиліне байланысты оқушылардың реакциясын анықтады. Мәселен, сенім, еркіндік, топтағы өзара түсіністік, көңілді ахуал – оқытушының тілдесімде дұрыс стиль таңдауын көрсетеді. Айтақ, кекесін, мысқыл – қандай да бір мазмұнды оқыту жүйесін жоққа шығарады [3]. Оқытушының қатысымдық әрекеті оның жеке қасиеттеріне байланысты – қарым-қатынастың тәрбиелік тиімділігі осыған байланысты. Оқытушының дауысының әуезділігі, сөздік қоры, сөйлеу мәнері, өзін ұстай білуі, адамгершілік деңгейі, интеллектісі оқушы, студент үшін үлгі болып табылады. Кезінде А.С.Макаренко «педагогикалық шеберлік тәрбиешінің дауысынан да, беті-әлпетін меңгеруінен де көрінеді»деп жазған болатын. Сондай-ақ педагогтармен кездесуінде «мен шеберлікке «бері кел» деген сөзді 15-20 реңкпен айтып үйренген кезде жеттім деп ойлаймын» деп оқытушының педагогикалық шеберлік, педагогикалық қарым-қатынас техникасын меңгеру қажеттігін атап көрсетеді.

Коммуникация – қарым-қатынасқа түсушілердің жеке-даралық қасиеттерін сақтай отырып әлеуметтік бірлікке жетуді көздейді [4].

**П.ғ.к., доцент Әлқожаева Н.С., аға оқытушы Жұмабекова Қ.Б.,
оқытушы Ертарғынқызы Д.
әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық
университеті, Алматы, Қазақстан**

ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ҚАРЫМ-ҚАТЫНАС ПЕН КОММУНИКАЦИЯНЫҢ МӘНІ ЖӘНЕ АТҚАРАТЫН ҚЫЗМЕТІ

Педагогикалық қарым-қатынастың негізгі функцияларын анықтау үшін жалпылай қабылданған классификацияға сүйенгеніміз дұрыс болады. (И.А.Зимняя, А.А.Леонтьев). Педагогикалық қарым-қатынас функцияларын анықтау көбінесе оқытушының өз қызметінде алға қоятын мақсатына байланысты: а) оқу-тәрбие материалдарын білім алушының дара ерекшеліктеріне қарай іріктеу, құру және олардың жеке тұлғалық үлгісін жобалау секілді конструктивтік қабілеті; ә) білім алушыны әр түрлі оқу әрекетіне қатыстырып, ұжымда тұлғаның белсенділігін көтеру сынды ұйымдастырушылық қабілеті; б) білім алушылармен жақсы қарым-қатынаста болу, олардың даму деңгейіне, талабына сай болу секілді коммуникативтік қабілеті.

Психолог Б.Ф.Ломов қарым-қатынас функцияларын анықтауда оның қайнаркөзі қатысымдық болатынын көрсететін классификация ұсынады: ақпараттық-қатысымдық, регуляциялық-қатысымдық және аффектілік-қатысымдық. Психологтың пікірінше, бірігіп жасалған әрекетте риторикалық негізге сүйену ұйымдастырушылық және конструктивтік функциялардың да қатысымдық екенін көрсетеді. Ұйымдастырушылық функция нақты тілдесім, қарым-қатынас кезінде жүзеге асады, конструктивтік функция қатысымдық кезеңге дейін көрінеді, дегенмен, бұл кезеңде де материалды сұрыптау, жүйелеу, ұйымдастыру айтатын сөзіне (тақырыпқа), адресанттың (мұғалімнің) қатысымдық ниетіне және адресантқа (нақты сол сыныптың оқушыларына) арналған сөзіне қатысты болады.

З.С.Смелкова аффектілік-қатысымдық функция педагогикалық тілдесім мазмұнын бере алмайтынын, сондықтан оның дәйексіз екендігін айтады. Оның орнына оқушының жеке қасиеттерін дамытуға, оның эмоциясына, перцептивтік қабілетіне бағытталған «тәрбиелеуші-қатысымдық» функцияны ұсынады [1].

Педагогикалық қарым-қатынасты талдауда қарым-қатынастың педагогикалық және нақты-қатысымдық бірліктері ұғымдарының шекарасын айырып көрсету қажет. Бұл екеуі бір құбылыс деп түсінеміз, алайда, біріншісі екіншісі арқылы жүзеге асатыны белгілі. Қатысымдық міндеттің педагогикалық міндетке теңестірілуі – тілдесім процесінің және бүкіл педагогикалық ықпал жүйесі тиімділігінің міндетті шарты [1].

Педагогикалық қарым-қатынас процесінде өте маңызды рөлге оқытушы ие болады. Мұғалімнің рөліне С.Т.Шацкий, В.А.Сухомлинский, К.Д.Ушинский және т.б. кеңес педагогикасының классиктері үлкен көңіл бөледі.

1. Габдрахманова Е.В. Организационно-педагогические условия организации педагогической практики в условиях реализации ФГОС// Современные проблемы науки и образования. – 2013. – № 3;

2. Г.М. Коджаспирова, Л.В. Борицова, Н.И. Бостанджиева и др. – М.: Издательский центр «Академия», 2000. – 272 с.

3. Лазарева Марина Викторовна. Формирование профессиональной компетентности бакалавров в процессе педагогической практики в условиях вуза : диссертация ... кандидата педагогических наук : 13.00.08 / Лазарева Марина Викторовна; – Москва, 2009.

4. Холоднова И. В. Организационно-педагогические условия преодоления профессиональных деформаций преподавателей среднего специального учебного заведения. Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08: Ростов-на-Дону, 2007.

Omarova Z.K.

Kostanai State University named after A. Baitursynov, Kazakhstan

IMPLEMENTATION OF INNOVATIVE PROJECTS IN EDUCATION: PROBLEMS AND PROSPECTS

«We shall conduct a unified national strategy aimed at introducing high technology and innovation support» Nazarbayev N.A. [1]

In an age of advanced information and nano-technology, globalization processes, new environmental problems, qualitative changes occur in all public and state institutions, which pose new challenges for the educational sphere. One of the main goals of modern school is upbringing generation capable of radically unconventional solutions and, and will ensure that the transition to a qualitatively different level of existence of society and the state.

And to ensure this is possible with proper pedagogical mediation of tradition and innovation in modern educational and educational space. A modern school should become a territory where this mediation should be promoting the transition of society to a qualitatively new level of development!

Innovation is paid much attention to at the present stage in the national education policy. Innovation, innovation movement, innovative design, innovation in school is widely used in the pedagogical lexicon. The term innovation since the introduction of acquiring a new quality and innovation becomes (innovation). «Innovation» – is a process of qualitative changes anything, and the result of this change – innovation. [2, 3,4].

Innovation policy covers the following areas of educational organizations : organization and methodical providing continuous advanced training of teachers of educational institutions , promoting their creative growth , professional fulfillment ; creation of a system of information and methodological support for the implementa-

tion of the new curriculum , the use of new teaching technologies and learning tools ; introduction of forms of distance learning as a modern learning technologies ; study, analysis and evaluation of the effectiveness of the educational process , compilation and dissemination of teaching experience.

Occurring in the country socio-economic transformations require modernization of the education system with the aim of maximum adaptation to the realities of social life. The most important means renewal and modernization of education innovation processes are.

Innovation process in education – the process of improving educational practice, the development of educational systems based on innovation [5]. It reflects the formation and development of the content and organization of the new [5].

Innovation process – integrated action on the creation, development, use and dissemination of modern or modernized innovations (theories, methodologies, technologies, etc.). This process of converting scientific knowledge into innovation, sequential conversion ideas into a product, technology or service; process motivated, focused, conscious, which works to translate the education system to a new qualitative state in development mode.

Feature of the innovation process – its cyclical nature, manifested in the structure of the next steps, which takes innovation: the emergence of the rapid growth in the struggle with his opponents, maturity, development, distribution, saturation, routinization of crisis.

The innovation process is set of procedures and means by which the teacher discovery or idea turn into a social, including educational innovation. Innovative processes should be distinguished from a local experiment or implementing individual innovations. For example, the introduction of an additional elective course in the school does not make it innovative. Innovative activity is characterized by systematic, integral, integrity. Thus, the activity that provides the conversion of ideas into innovation, and also forms the process control system is innovative activity.

The most important condition for the success of innovation is the presence in school innovation environment – a certain system of moral-psychological relations, supported by a «complex of organizational, methodological, psychological, providing the introduction of innovations in the educational process of the school.» [6]

An innovative environment includes such features: the ability of teachers to create, in the presence of a collective partnership and friendly relations, good feedback (with students, families, society), as well as a highly integrative characteristics of the group (common value orientations interests of targets).

In management practice various forms of integration of innovative efforts to improve the innovative capacity of the organization, involving teachers in innovation are known. This ongoing seminar on topical issues over which there is a school ; training and professional development; pedagogical , methodological advice , round table discussions ; business , role games heuristic to generate new teaching ideas ; creative work of teachers in the school, district MO ; self , work with scientific and

– доброта, любов до оточуючих, душевність, доброзичливість, чуйність, готовність прийти на допомогу, бажання прийняти чужий біль на себе, милосердя, людяність. уміння співпереживати, емпатія;

– комунікабельність, товарииськість, організаційні здібності, уміння правильно зрозуміти людину і поставити себе на її місце, гнучкість та делікатність, тактовність у спілкуванні, уміння слухати, здатність підтримати іншого і стимулювати його на розвиток власних сил, викликати довірливе ставлення до себе.

Вчена Р. Овчарова визначає чотири основні напрями професійної діяльності соціального педагога [1, с. 14]:

– вивчення соціально-педагогічних цінностей особистості, соціально-педагогічних впливів мікросередовища на людину, яка росте і розвивається (спостереження, бесіда, вивчення документів та ін.);

– організація виховних і освітніх взаємодій з проблемною особистістю, яка потребує допомоги (підтримка у вирішенні проблем, співпраця з сім'єю, школою, спільнотою, підтримка дітей із сімей ризику);

– соціально-психологічна допомога і підтримка особистості в кризових ситуаціях (з'ясування змісту проблеми, від редагування проблеми, вибір програми і плану дій, обговорення шляхів вирішення проблеми);

– корекція взаємин, способів соціальної дії, посередництво в творчому розвитку особистості і групи (моделювання ситуацій для нового досвіду, підтримка ініціатив, створення умов для творчості).

Соціальний педагог є посередником у системі взаємодії людина, сім'я, суспільство. Його професійні якості впливають на відтворення позитивних тенденції у сім'ях, які опинились в складних життєвих обставинах, поліпшують їх освітній та виховний потенціал. Якісне виконання соціальним педагогом своїх обов'язків сприяє вирішенню багатьох проблем в сфері соціальної політики.

Література:

1. Введення у професію соціального педагога: навчальний посібник для студентів педагогічних навчальних закладів / За заг. ред. М. І. Приходько, О. В. Федорової – Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2009. – 276 с.
2. Соціальна педагогіка: теорія і технології: підручник / За ред. І. Д. Звереві – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 316 с.
3. Холковська І. Л. Технологія діяльності соціального педагога: Курс лекцій. – Вінниця: ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2005. – 247 с.

Глушкова Ксенія Ігорівна
*Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького*

ПРОФЕСІЙНІ РОЛІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА У РОБОТІ ІЗ СІМ'ЯМИ, ЯКІ ОПИНИЛИСЯ В СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ

Взаємодія соціального педагога із сім'єю потребує особливої уваги та набуває все більшої актуальності. Соціально-педагогічна робота з сім'єю сприяє інтеграції дитини в суспільстві, допомагає в її розвитку, вихованні, навчанні, професійному становленні, створює умови для психологічного комфорту і безпеки дитини [2, с. 250].

Робота соціального педагога з сім'єю включає три головні складові соціально-педагогічної роботи: освітню, психологічну, посередницьку [3, с. 131].

Освітня включає в себе два напрямки діяльності: допомога у навчанні і вихованні. Соціальний педагог проводить просвітницьку та консультативну роботу, яка базується на попередженні виникаючих сімейних проблем, у вигляді формування педагогічної культури батьків, створення спеціальних виховних ситуацій для вирішення завдань своєчасної допомоги сім'ї з метою зміцнення і найбільш повного використання її виховного потенціалу.

Психологічна діяльність містить два компоненти: соціально-психологічну підтримку і корекцію. Підтримка спрямована на створення сприятливого мікроклімату у сім'ї у період короткочасної кризи. Корекція міжособистісних відносин відбувається тоді, коли в сім'ї існує психічне насильство над дитиною, яке веде до порушення її нервово-психічного і фізичного стану.

Посередницька діяльність включає три складові: допомога в організації, координації та інформування. Допомога в організації спрямована на організацію сімейного дозвілля, координація – активізує служби та відомства з вирішення проблеми тієї чи іншої сім'ї, або конкретної дитини. Інформування спрямоване на забезпечення сім'ї інформацією про соціальний захист та підтримку. Така допомога надається кожному члену родини у вигляді консультування.

Специфіка роботи соціального педагога передбачає поєднання особистісних якостей, широкої проінформованості, всебічної підготовленості, ерудиції, спеціальних знань у своїй галузі. Він має бути цікавим для оточуючих, щоб люди прагнули до спілкування та взаємодії з ним.

Особистісні риси соціального педагога, визначені стандартом [1, с. 18]:

– високий професіоналізм, компетентність із широкого кола проблем, високий рівень загальної освіти і культури, володіння суміжними спеціальностями та знаннями з педагогіки, психології, юриспруденції тощо;

methodological literature ; independent research , creative activity on the topic , participation in collective experimental research activities within the overall problem; workshops and trainings ; innovative learning technologies , interactive methods of scientific and methodological work ; innovation as a description of experience , speaking at scientific conferences , seminars ; creative reports on lessons learned from teachers. Result of innovative activity – specific changes in the object transformations, as an educational and pedagogical and administrative activity. Pedagogical monitoring allows continuous scientifically based diagnostic and prognostic monitoring of, the development of the innovation process, the quality of its management. Innovative processes occurring today in education, certainly lead to positive changes.

Result of innovative activity – specific changes in the object transformations, as an educational, pedagogical and administrative activity. Pedagogical monitoring allows continuous scientifically based diagnostic and prognostic monitoring of, the development of the innovation process, the quality of its management. Innovative processes occurring today in education, certainly lead to positive changes.

Thus, the process of innovations in the modern school is complex process, involving the creation, implementation, new educational technologies and their gradual spread to other units and elements of the educational space.

The list of used literature:

1. Назарбаев Н.Н. «Новый Казахстан в новом мире». Астана, 2007
2. Пригожин А.И. Нововведения: стимулы и препятствия (социальные проблемы инноватики). – М.: Политиздат, 1989.
3. Советова О. С. Основы социальной психологии инноваций. – СПб.: Издательский дом Санкт-Петербургского государственного университета, 2010.
4. Яголковский С.Р. Психология инноваций: подходы, модели, процессы. – М.: 2010. [Электронный ресурс]. URL: <http://www.hse.ru/data/>.
5. Загвязинский В. И. КРИТЕРИИ ОЦЕНИВАНИЯ ИННОВАЦИЙ И ИННОВАЦИОННЫХ ПРОЕКТОВ Материалы Всероссийской научно-практической конференции. Нижнетагильск, 2014
6. Хуторской А.В. Педагогическая инноватика – рычаг образования // Интернет-журнал «Эйдос». – 2005.

Omarova Z.K.

Kostanai State University named after A. Baitursynov, Kazakhstan

FOREIGN LANGUAGE TRAINING OF FUTURE SPECIALISTS IN THE HUMANITIES IN THE CONTEXT OF THE MODERNIZATION OF HIGHER EDUCATION

Currently, the activities of modern universities in Kazakhstan, Russia is characterized by enhancing international cooperation, which makes it necessary to improve the quality of higher education, finding ways to optimize the process of language training in vocational training due to the expansion of economic, political and cultural relations of the institution and, in general, civil society with foreign countries, the need to create conditions for academic and professional mobility of teachers and students.

Increased cooperation among countries and peoples increases demand on the labor market specialists in the humanities with a high level of readiness for the is professional – business communication and the ability to use global information resources. In connection with this problem of the organization of foreign language professional communication of future specialists in the humanities is becoming an important direction of development of pedagogical science, and foreign language becomes a tool for communication in a single information space.

From the standpoint of a new methodological approach reorientation the appointment of purpose is carried out in learning a foreign language. For the purposes of «learning a foreign language» is not as such, but «foreign language education», in which the contents are not only pragmatic knowledge and skills, but also personal development by foreign language for parallel and interconnected learning the language and culture.

«The concept of education RK until 2015.» Provides a comprehensive and thorough modernization of education at all levels. Basis in the principles of state educational policy «concept of foreign language education RK» defines a new methodological approach positions the objectives and content of foreign language education in accordance with international standard requirements. The idea of modernization of foreign language education is expressed in the form of their model, ensuring the unity, continuity and continuity at all levels of general educational system. System-level approach facilitates access to the global educational and informational space. [1, p.17]

To achieve these high schools students given international standard training parameters DICE should be implemented in two stages: the first stage (the 1st course) assumed mastery students fourth (B2) European level. Possession DICE on the fourth (B2) level means the ability of the student to understand complex information on themes of personal, social, educational and professional areas of life, to celebrate allocated position in the argument and in general terms, the implied understanding,

хідними знаннями і чітко та зрозуміло могли донести потрібну інформацію до учнів, 30% (3 особи) – середній рівень. Соціально-педагогічна робота з батьками мала наступні результати: батьки, що мають високий рівень готовності до статевого виховання своїх дітей, склали 39% від загальної кількості (14 осіб); батьки, що мають середній рівень, склали 55% (20 осіб) і батьки низький рівень готовності, склали 6% (2 особи).

Аналіз профілактичної роботи з учнями показав, що підлітків з низьким рівнем обізнаності про статеve виховання, яким притаманна байдужість та аморальна поведінка, зменшився на 14%, із середнім рівнем – на 6%. Відповідно учнів з низьким рівнем, які мали не достатні знання про статеve виховання, знизився на 20%.

Таким чином, можна стверджувати, що процес профілактики юного материнства в загальноосвітній школі набув ефективності за умови впровадження Комплексної програми профілактики юного материнства в загальноосвітній школі, яка включала в себе взаємодію педагогічного колективу, батьків та учнів.

Література

1. Братусь І. В. Соціально-педагогічна робота з юними матерями у США та Великій Британії : дис... канд. пед. наук: 13.00.05 / І. В. Братусь // Луган. нац. пед. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Луганськ. – 2007. – 229 с.
2. Брюхина Е. В. Беременность и роды у девушек-подростков. Предупреждения осложнений, реабилитации / Е. В. Брюхина. – Челябинск, 1996. – 266 с.
3. Говорун Т. В. Батькам про статеve виховання дітей / Т. В. Говорун. – К.: Рад.шк., 1990. – 155 с.
4. Радчук Г. К. Сімейне виховання. Освітній тренінг для батьків : навчально-методичний посібник / Г. К. Радчук, О. В. Тиунова. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2008. – 120 с.
5. Скутнева С. В. Раннее материнство / С. В. Скутнева // СОЦИС. – 2009. – № 7. – С. 114 – 118.

Були створені експериментальна група, до якої увійшли 37 учнів (20 дівчаток, 17 хлопчиків) віком 15-16 років, та контрольна – у складі 35 учнів (19 дівчаток, 16 хлопчиків). Крім дітей, до експериментальної діяльності було залучено учителів школи у кількості 10 осіб віком від 30 до 45 років; батьків у кількості 36 осіб (30 жінок і 6 чоловіків) віком від 35 до 45 років.

Для оцінки ефективності Комплексної програми нами було розроблено критеріальну базу дослідження. Визначено: когнітивний та емоційно-поведінковий критерії.

На *першому етапі* профілактики було здійснено діагностику рівня статевого виховання школярів за допомогою тесту «Я та моє відношення до статевого життя». Аналіз його дозволив розділити респондентів на три групи відповідно до визначених критеріїв.

I група (низький рівень); II група (середній рівень); III група (високий рівень).

Також на цьому етапі Комплексної програми було проведено діагностику рівня готовності класних керівників до формування когнітивних та емоційно-поведінкових знань з питань статевого виховання і виявлення умінь зрозуміло доносити цю інформацію до учнів та була проведена діагностика батьків учнів щодо готовності формувати когнітивні знання та вірну статеву поведінку у дитини, а також з'ясувалося, чи не проти вони, щоб в школі проводилися уроки на теми статевого виховання.

По закінченню I діагностичного етапу були отримані наступні показники: з учнями, які увійшли до 1-ої та 2-ої групи, є потреба провести заходи, спрямовані на профілактику; 70% учителів потребували допомоги в підготовці до занять зі статевого виховання; 53% батькам необхідно було допомогти у соціально-педагогічній просвітницькій роботі щодо підвищення рівня обізнаності про статеve виховання.

На *другому етапі*, а саме, під час роботи з педагогічним колективом було проведено ряд заходів, спрямованих на підвищення рівня педагогічної компетентності вчителів школи, проведено методичне засідання класних керівників «Профілактика підліткової вагітності», протягом експериментальної роботи проводилось індивідуальне консультування вчителів, якщо виникали труднощі у роботі.

Для роботи з батьками учнів було створено клуб «Нове покоління», у рамках якого ми провели цикл заходів, а саме: індивідуальні бесіди з батьками за запитом, просвітницька лекція «Що таке статеve виховання», бесіда-диспут «Чи актуальна тема статевого виховання в школі».

На *третьому етапі* проводилася безпосередня робота з учнями. Разом з соціальним педагогом нами був створений клуб «Дорослі діти», у рамках якого здійснювався комплекс заходів, спрямованих на формування у молодого покоління правильного ставлення до поняття «доросле кохання» та знань про статеve життя.

На *четвертому – підсумковому етапі* був розроблений аналіз, ефективності Комплексної профілактики юного материнства в загальноосвітній школі, який показав, що: 70% (7 осіб) вчителів мали високий рівень володінням необ-

as well as openly claimed the situation in texts and direct communications; to use the language fluently, grammatically correct and efficient in the conversation on personal, general and professional topics, noting regard there were provisions to communicate without significant deterrent when trying to express themselves, to allocate personal significance of events to express its position clearly by providing relevant explanations; to produce a clear, systematically developed text with adequate allocation of significant provisions necessary details, developing their ideas and positions.

In the second stage (late 2nd and 3rd k.k.) assumed training professionally – oriented communication within a particular specialty with a foreign-language for special purposes (LSP). [2]

Mastering professional students – communicative abilities impossible without the purposeful formation of concepts – terminological specialty, expanding the knowledge base on the material of the authentic texts, mastery of teaching strategies, skills to interpret and conduct discussions, argue, solve typical standard and professionally – oriented tasks.

Achieving the same aforesaid problems, in turn, is impossible without the use in teaching various technologies based on the principles of problematical, interactivity, situationality: modeling professionally-context situations related to possible future professional – the practical activities of the trainees, the problem method and project work.

Thus, foreign language education in universities of multiprofiles nonlinguistic meaningful and structurally can be represented by a formula: level B2 + LSP, which corresponds to the international standard of foreign language proficiency.

Necessity to form future specialists in the humanities skills to communicate in a foreign language environment requires improving the system of language training in the non-linguistic high school: the development of new methods and forms of education, the search technology of the educational process, adequate to modern requirements. One of the ways to improve the effectiveness of regular professional activity of today's professionals is forming their foreign language communicative competence in the process of training. Vocational training in high school is a holistic educational system. Integrity means, first of all, the level of system development, internal communication components and their harmonious interaction and development. Foreign language training is an educational process aimed at developing students' foreign language communicative competence. [3]

In the mid-1960s of the last century D. Hymes (Dell Hymes) coined the concept of « communicative competence » (the concept of communicative competence).[4, p.122] In the opinion of D. Hymes was the essence of communicative competence in the internal sense of situational appropriateness of language. The document of the Council of Europe's « Common European Framework of Reference for Languages : Learning, teaching, assessment » («Common European Framework of reference: Learning, Teaching, Assessment») define the concept of communicative competence, « Communicative language competence allow activities using the language means»[5]

Thus, we can conclude that despite the different approaches to the definition and understanding, communicative competence is quite clear structure, the main components of which are competence from different perspectives and giving her characterizing combined total, fairly complete characterization of the concept of «foreign language communicative competence.» Due to the fact that communicative competence most accurately reflects the subject area of foreign language, the formation of communicative competence acts as a leading target for training in foreign languages.

Literature:

1. Кунабаева С.С. Концепция развития иноязычного образования РК. – Алматы: 2006 г.
2. Галимзянова И.И. Теоретическая модель педагогической системы формирования иноязычной коммуникативной компетентности инженера. – Казань., 2009
3. Кобзева Н.А. Коммуникативная компетенция как базисная категория современной теории и практики обучения иностранному языку. 2011
4. Хомский Н. Язык и мышление / Н.Хомский. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1972. – 122 с.
5. Утеубаева Э. А. Формирование иноязычной коммуникативной компетенции юристов в системе послевузовского образования: Караганда, 2010. – 156 с.

Аманжолова А.Ж., Соколовский В.Р., Ким Г.А.
СКГУ им. М. Козыбаева, г. Петропавловск, Казахстан

МЕТОДИЧЕСКАЯ СТРАНИЦА ДЛЯ УЧИТЕЛЯ ФИЗИКИ

Перед учителем в настоящее время встает проблема научить учеников таким технологиям познавательной деятельности, умению осваивать новые знания в любых формах и видах, чтобы он мог быстро, а главное качественно обрабатывать получаемую им информацию, применять её на практике при решении различных видов задач (и заданий), почувствовать личную ответственность и причастность к процессу учения, готовить себя к дальнейшей практической работе и продолжению образования. Объем информации, который учитель должен передать учащимся хранится как правило у учителя в разных видах: это и бумажные и электронные варианты. Для того что бы как то облегчить учителю поиск необходимой информации необходимо разработать методическую страницу для её ситаматизации.

Для разработки страницы можно использовать РНР – это широко используемый язык сценариев общего назначения с открытым исходным кодом. РНР специально разработанный для написания web-приложений (сценариев), исполняющихся

3. Проведения соціально-педагогічної роботи з профілактики юного материнства.

4. Підсумки профілактичної роботи.

З урахуванням мети та завдань Комплексної програми профілактики юного материнства в загальноосвітній школі було вирішено поділити її на блоки:

I блок «Діагностика статевого виховання».

Мета: виявити рівень статевого виховання підлітків та готовності педагогів і батьків до здійснення статевого виховання учнів.

Заходи: вивчення психолого-педагогічних характеристик школярів, проведення діагностики ціннісних орієнтацій особистості школяра (Тест Рокича), використання тесту «Я та моє відношення до статевого життя».

Робота, яку проводить соціальний педагог: визначення рівня вихованості школярів.

II блок «Соціально-педагогічна робота з учителями».

Мета: підготовка вчителів до статевого виховання учнів.

Заходи: засідання методичної комісії класних керівників «Рання вагітність чи що буває, коли діти грають в дорослі ігри»; проведення конференції «Україна: бум підліткової вагітності»; індивідуальне консультування педагогів.

Робота, яку проводить соціальний педагог: індивідуальне консультування, просвітницька робота з педагогами щодо статевого виховання підлітків.

III блок «Соціально-педагогічна робота з батьками».

Мета: встановлення рівня статевого виховання підлітків в сім'ї, оволодіння навичками профілактики раннього статевого життя та підліткової вагітності, вибору методів статевого виховання дітей.

Заходи: створення клубу «Нове покоління», індивідуальне консультування батьків, поради батькам «Збереження репродуктивного здоров'я підлітків», просвітницька лекція «Що таке статево виховання», проведення тренінгу для батьків «Ефективне спілкування з дітьми», розробка методичних рекомендацій щодо статевого виховання.

Робота, яку проводить соціальний педагог: підвищення рівня знань батьків щодо статевого виховання дітей засобами індивідуальних бесід, консультування.

IV блок «Профілактика юного материнства в загальноосвітній школі».

Мета: надати учням необхідну інформацію щодо захворювань, які передаються статевим шляхом; здійснення профілактики ранньої вагітності дівчат, збереження репродуктивного здоров'я дівчат та хлопців.

Заходи: створення клубу «Дорослі діти», індивідуально-профілактична бесіда з підлітками «Особиста безпека», розвиваюче заняття «Дорослість», проведення класного часу «Проблема вибору: сказати «ні», сказати «так».

Робота, яку проводить соціальний педагог: встановлення довірливих стосунків між соціальним педагогом та учнями; надання необхідних базових знань підліткам про безпеку ранніх статевих стосунків.

зростання безробіття і неповної зайнятості населення, розшарування суспільства, зазнає серйозної трансформації виховний потенціал родини.

Упродовж останніх десятиліть однією з соціальних проблем сучасності є підліткова вагітність. Особливість цієї проблеми полягає у тому, що одночасно мова йдеться про здоров'я, життя та долю як дітей, так і тих жінок, для яких материнство стає чинником багатьох ризиків. Саме тому молоді матері одна з найуразливіших в економічному, соціальному, психологічному, педагогічному, соціально-педагогічному аспектах група. Підліткова вагітність у різних країнах світу, включаючи Україну, набуває тривожної поширеності. За даними експертів, кількість підліткових абортів у світі становить 2-4 млн. операцій на рік. 15 млн. немовлят народжуються мамами-підлітками; близько 60 тис. дівчат щорічно вмирають під час пологів та абортів [8].

Проблема підліткової вагітності не є новою, вона детально досліджується у педагогічній, соціально-педагогічній, психологічній літературі. Стосовно підтримки та уваги до молоді сім'ї в нашій країні свідчить новий Сімейний Кодекс, численні закони та Укази про підтримку сім'ї; розкриттю проблем молоді, причинам їх виникнення присвячено дослідження В. Бойко, соціально-педагогічну роботу з юними матерями розглядали у своїх дослідженнях І. Каткова, І. Братусь; питання щодо проблем готовності молоді до сімейного життя висвітлюють у своїх роботах С. Ковальов, І. Гребінніков, В. Меншутін.

Теоретична і практична значимість проблеми профілактики юного материнства й зумовили вибір теми нашої статті, мета якої – розкрити напрями профілактики юного материнства в роботі соціального педагога в загальноосвітній школі.

Поява такої проблеми як «юне материнство», зумовлена багатьма негативними чинниками, до основних з яких можна віднести вплив ЗМІ, погана інформованість молоді щодо статевого життя, негаразди в сім'ї, відсутність статевого виховання та ін. І хоча погляди, щодо вікових меж неповнолітньої матері різняться всі вони сходяться на тому, що мама-підліток, це особа, яка не досягла свого повноліття, та не набула повної самостійності.

Одним з напрямків запобігання вирішення цієї проблеми є соціально-педагогічна профілактика підліткової вагітності. Тобто сукупність соціально-педагогічних заходів, які спрямовані на попередження та своєчасне виявлення причин підліткової вагітності. Загалом соціально-педагогічна профілактика направлена на формування у підлітків правильного розуміння статевого життя.

В ході дослідження нами була розроблена *Комплексна програма профілактики юного материнства в загальноосвітній школі*.

Мета: профілактика юного материнства в загальноосвітній школі.

Завдання програми:

1. Діагностика статевого виховання старшокласників на базі загальноосвітньої школи з метою з'ясування рівня знань про статеве виховання.

2. Визначення напрямів профілактики підліткової вагітності.

на Web-сервере. Возможности PHP очень большие. Главным образом, область применения PHP сфокусирована на написание скриптов, работающих на стороне сервера; таким образом, PHP способен выполнять всё то, что выполняет любая другая программа. Таким образом, выбирая PHP, появляется свобода выбора операционной системы и веб – сервера. Кроме этого, появляется выбор между использованием процедурного или объектно-ориентированного программирования или же их сочетания. Дополнительные возможности страницы можно выполнить с использование HTML, CSS технологий. MySQL база данных. MySQL – свободная СУБД (система управления базами данных). Разработку и поддержку MySQL производит корпорация Oracle. Продукт распространяется как под GNU General Public License, так и под собственной коммерческой лицензией. Кроме этого разработчики создают функциональность по заказу лицензионных пользователей, именно благодаря такому заказу почти в самых ранних версиях появился механизм репликации.

Перед разработкой методической страницы необходимо определиться с требованиями, которые она должна выполнять:

- иметь методические указания к проведению каждого урока;
- содержать необходимую информацию для проведения уроков
- содержать материал для самостоятельной работы и для проверки знаний учащихся;
- эта страница является помощником для преподавателей информатики.
- данная методическая страница включает в себя следующие компоненты:
- необходимую документацию (ГОСО РК, учебную программу, календарное планирование, и т.п.);
- разработки уроков, так и с использованием ИТ;
- задания для самостоятельной работы учащихся;
- материал для контроля знаний учеников;
- дополнительный материал.

При подборе создания методической страницы использовались следующие аспекты:

- использовались нейтральные и светлые тона (т. к. на слишком ярких и темных фонах текст плохо читается);
- в верхней части расположено название методической страницы;
- страница выполнена с использованием технологий HTML, CSS, PHP и MySQL;
- меню расположено слева и сверху;
- в центре экрана расположен основной текст.

Для избежание не санкционированного изменения информации вход в методическую страницу защищен паролем. Входная форма представленная в соответствии с рисунком 1.

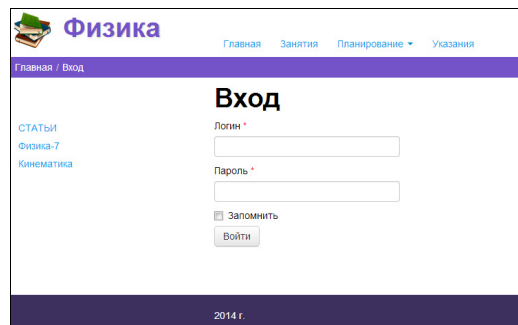

Рисунок 1. Входная форма

После ввода необходимого логина и пароля открывается главное окно методической страницы, представленное в соответствии с рисунком 2.

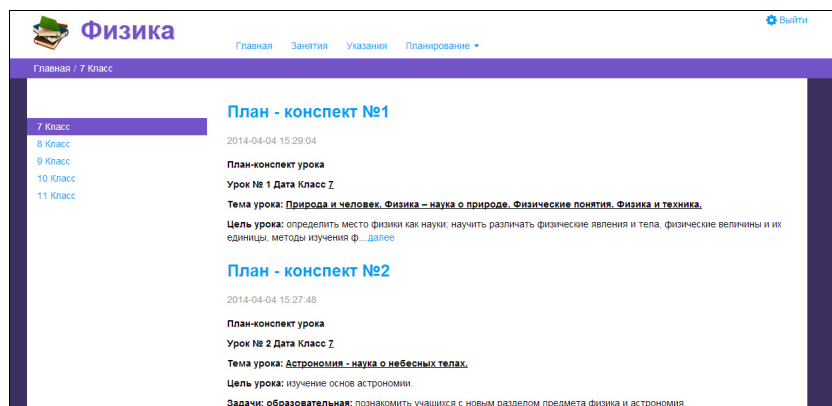

Рисунок 2. Главное окно методической страницы.

Для добавления материалов необходимо пройти в настройки, на форме главной страницы меню настройки представлено в виде значка шестеренки.

педагогічних проблем. Як форму соціально-педагогічної роботи з багатодітними сім'ями в загальноосвітньому навчальному закладі ми пропонуємо створення «Школи багатодітної родини».

3. Діяльність «школи» здійснюється за різноманітними напрямками: інформаційна та консультативна допомога багатодітним батькам з покращення внутрішньосімейних відносин; просвітницька робота серед багатодітних сімей з проблем виховання дітей та репродуктивного здоров'я; надання психологічної, юридичної та соціальної консультаційної допомоги багатодітним сім'ям. Заняття «школи» проходять у різних формах: консультації, бесіди, зустрічі з фахівцями, обмін досвідом, майстер-клас, презентації власних досліджень педагогів і батьків, перегляд та обговорення відеофільмів, творчі вечори.

Література

1. Безпалько О. В. педагогіка: схеми, таблиці, коментарі: [Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Безпалько. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 209 с. 2. Соціальна педагогіка: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / под общ. ред. М. А. Галагузова, Ю. Н. Галагузова, Г. Н. Штинова, Е. Я. Тищенко, Б. Дьяконов – М., Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. – 416 с. 3. Харченко С. Я. Інноваційні технології соціально-педагогічної роботи з сім'ями «групи ризику»: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. Я. Харченко, Н. П. Краснова, Я. І. Юрків; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». – Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. – 540 с. 4. Шахрай В. М. Технології соціальної роботи: [навч. посіб.] / В. М. Шахрай. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 285 с.

Коваленко Яна Михайлівна

студентка 4 курсу спеціальності «Соціальна педагогіка»
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

ПРОФІЛАКТИКА ЮНОГО МАТЕРИНСТВА В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ

Реформи, що проводилися в Україні протягом останнього десятиліття, значною мірою змінили умови життєдіяльності сім'ї в усіх її сферах, не дивлячись на це, в країні знижується рівень народжуваності, змінюються морально психологічні установки молоді стосовно шлюбу, сім'ї і репродуктивних орієнтацій, погіршується стан здоров'я дітей і дорослих. Соціально-економічний стан призвів до зниження життєвого рівня переважної більшості населення України,

фіку феномена багатодітності. Це допоможе їм стати психологічно та емоційно витривалішими, стійкішими до впливів з боку оточуючих. Адже ми знаємо, що багатодітність сприймається соціумом неоднозначно.

В рамках спільної діяльності з батьками ми пропонуємо організацію святкового концерту «Родина» в програму якого включити конкурс «Таланти багатодітних сімей». Мета конкурсу – відродження та популяризація культурних та моральних цінностей багатодітної сім'ї, відродження та збереження родинних традицій.

Завдання конкурсу:

- виховання дітей у дусі відродження та популяризації культурних та моральних цінностей сім'ї;
- виявлення та підтримка талановитих дітей, встановлення дружніх контактів між дитячими, родинними колективами;
- розвиток навичок та здібностей дітей у різних видах та жанрах мистецтва;
- стимулювання пошукової активності дітей у сфері національних традицій, народних ремесел, популяризація традиційної народної культури;
- виховання художнього смаку;
- залучення дітей з багатодітних сімей до кращих зразків класичного та сучасного мистецтва.

На завершальному етапі роботи «школи» ми пропонуємо провести анкетування серед батьків «Оцінка ефективності роботи «Школи багатодітної родини». Використання даної анкети дозволить правильно оцінити результативність «школи» і своєчасно коректувати можливі недоліки в організації роботи.

Крім того, учасникам пропонується виконати підсумкову вправу «Дерево підсумків», в ході якої вони мають записати на стікерах свої думки і враження, що з'явилися у них під час роботи.

Слід погодитися з думкою, висловленою В. Безпалько: «Будь-яка діяльність може бути або технологією, або мистецтвом. Мистецтво засноване на інтуїції, технологія – на науці. З мистецтва все починається, технологія – закінчується, щоб потім все почалось спочатку». Дійсно, технологія – це те, що уже склалось, прийнято. Але ні одна технологія соціально-педагогічної роботи автоматично не дає успіху: потрібна майстерність виконавця – соціального педагога, щоб досягти необхідного результату.

Таким чином, ми представили й надали характеристику технології соціально-педагогічної роботи з багатодітними сім'ями в умовах загальноосвітнього навчального закладу, що дозволило нам зробити наступні висновки.

1. Технологія соціально-педагогічної діяльності – це алгоритм діяльності, у результаті якої досягається певна соціальна мета і перетворюється об'єкт впливу. Ця діяльність не зводиться до одноразового акту, а являє собою процес, який характеризується зміною змісту, форм, методів, які циклічно повторюються при вирішенні кожного нового завдання в соціальній сфері.

2. Методи виступають складовими соціально-педагогічної технології, а комплексне їх використання забезпечує ефективне розв'язання соціально-

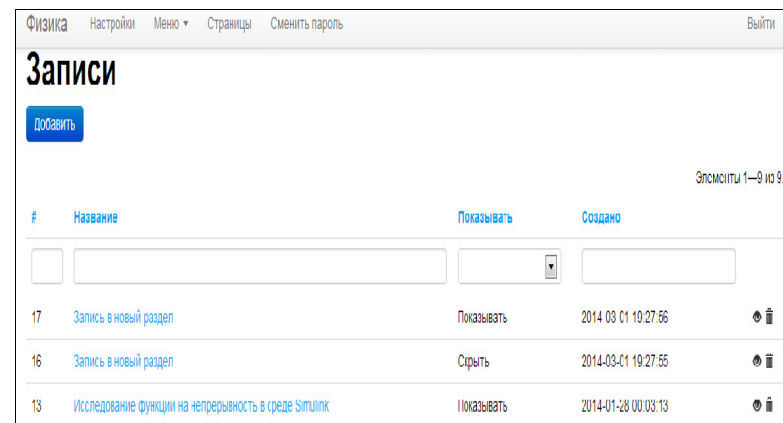

Рисунок 3. Окно для добавления и редактирования.

Методическую страницу учитель физики можно использовать для подготовки к уроку, проведение его, а также проверки и контроля знаний учащихся на уроке физики. Учащиеся могут использовать методическую страницу для самостоятельного изучения и проверки уровня знаний по конкретной теме, по предмету физики.

Литература:

- 1 Дунаев В.В. Самоучитель PHP. – СПб.: Питер, 2007.
- 2 Пауэлл Т.А. Полное руководство по HTML. – Мн.: Попурри, – 2001.
- 3 Томсон Лаура, Веллинг Люк. Разработка web – приложений на PHP и MySQL. – Пер. с англ. – СПб: ООО «ДиаСофтЮП», 2003.

Михнева Ю.Р.

Национальный технический университет Украины «КПИ», Киев, Украина

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПЛАТФОРМЫ MOODLE В ОБУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ ДЛЯ СПЕЦИАЛЬНЫХ ЦЕЛЕЙ

В современных условиях использование дидактического потенциала новых информационно-коммуникационных технологий в изучении иностранных языков является неотъемлемой частью учебного процесса. Интернет предлагает широкие возможности для изучения иностранных языков, к которым мы можем отнести учебные и информационные ресурсы и виртуальное общение.

Работа студентов с этими ресурсами может значительно оптимизировать процесс формирования у студентов иноязычной коммуникативной компетенции как в устных, так и в письменных видах иноязычной речевой деятельности, и навыков самостоятельной работы. Исходя из этого, преподаватели высших учебных заведений Украины включают работу с Интернет-ресурсами в рабочие программы и планы, и таким образом, она является неотъемлемой частью выполнения учебных заданий, обеспечивая тем самым индивидуализацию процесса обучения.

Таким образом, возникает необходимость в использовании нового средства обучения, который позволял бы контролировать и координировать эффективность работы студентов с Интернет-ресурсами. Одним из таких средств может служить платформа Moodle (Modular Object Oriented Dynamic Learning Environment), созданная в 2002 году. В данной работе мы рассмотрим преимущества и недостатки использования этой платформы для обучения иностранному языку студентов технических специальностей.

Как указано в методической литературе, платформа Moodle может использоваться для решения следующих дидактических задач:

Преподаватель может как сформировать самостоятельно необходимый объем учебного материала в текстовой и мультимедийной форме, так и предложить студентам перечень сайтов учебного ресурса сети Интернет для достижения определенных учебных целей.

1. Платформа позволяет соотнести учебный материал с различными этапами обучения студентов технических специальностей иностранному языку для профессиональных целей.

2. Использование блогов, форумов, чатов и т. д. обеспечивает возможность виртуального общения студентов между собой и с преподавателем, также и с носителями языка, позволяя тем самым погрузить студентов в иноязычную коммуникативную среду.

3. Платформа позволяет объединить преимущества индивидуального и группового обучения.

4. Платформа также позволяет использовать преимущества дистанционного и стационарного обучения.

5. Методика смешанного обучения может служить основой для создания учебных программ, выполнения домашних заданий, обмена материалами и т.д.

6. Платформа позволяет эффективно осуществлять контроль учебной деятельности студентов.

Ниже мы рассмотрим, каким образом эти дидактические задачи можно решить, исходя из условий реального учебного процесса в высших учебных заведениях Украины, на примере организации обучения английскому языку для специальных целей студентов радиотехнического факультета Национального технического университета Украины «КПИ».

Как было указано выше, платформа Moodle позволяет организовать эффективную работу студентов с дополнительными материалами. Так, при работе

Методы групповой работы включают в себе проведения беседы с родителями. Это позволит содержательно и всебічно обговорити проблеми багатодітних батьків та їх дітей, визначити конструктивні шляхи їх вирішення в умовах школи.

Психолого-педагогічна просвіта батьків – надзвичайно важливе завдання соціально-психологічної служби школи. Вона спрямована на підвищення педагогічної культури дорослих, розвитку в них позитивного сприйняття своїх дітей, себе самих, навколишнього світу; розвитку психолого-педагогічних умінь попереджати причини виникнення у сім'ї конфліктів, спілкуватися на засадах емпатії. Батьки мають бути обізнані з особливостями психічного розвитку, навчання та виховання дітей, володіти знаннями про надання допомоги дитині в період кризи, бути готовими співпрацювати з учителем, школою та об'єктивно оцінювати результати своєї діяльності.

З метою просвітницької діяльності серед батьків, формування у них чіткої системи знань щодо особливостей розвитку, навчання і виховання дітей соціально-психологічна служба загальноосвітнього закладу має реалізувати відповідні завдання.

Ефективною формою здійснення психолого-педагогічної просвіти дорослих, на наш погляд, є відеосемінар.

Відеосемінар – це комбінована форма подачі знань батькам, що передбачає перегляд достовірного актуального відеоматеріалу, який розкриває проблемну тему семінару; дискусійний полілог, у ході якого відбувається накопичення інформації, що вноситься окремими його учасниками: соціальний педагог подає та актуалізує наукові знання, учасники ставлять запитання, обговорюють проблеми; спільний пошук шляхів подолання проблеми, під час якого учасники застосовують свій життєвий досвід, а соціальний педагог дає науково обгрунтовані рекомендації щодо їх вирішення; в результаті учасники полілогу мають змогу вибрати стратегії розв'язання наявної проблеми. У такій послідовності відбувається емоційне та пізнавальне мотивування дорослих на пошук способів розв'язання проблем розвитку, навчання та виховання дітей, встановлюється атмосфера довіри, співпраці, а головне – взаємодопомоги.

Наступний метод – проведення майстер-класу для батьків за участі дітей з метою активізації батьків вихованців і залучення їх до освітнього процесу. Бесіди на важливі теми, колективні розмірковування, а головне, спільна творчість дорослих і дітей.

В рамках діяльності «Школи багатодітних батьків» ми пропонуємо проведення тематичних днів «Єднання родин». Для більш ефективної роботи «Школи багатодітної родини» ми радимо об'єднувати роботу відвідувачів «Школи багатодітної родини» із подібними об'єднаннями сімей, які мають одну чи дві дитини. Це сприятиме обміну досвідом між батьками, тим більше, що сім'ї з однією чи двома дітьми є потенційними кандидатами на придбання статусу багатодітних. Великого значення представлена форма роботи набуває для багатодітних батьків, адже вони у цьому випадку виступають у ролі старшого товариша, котрий особисто відчув всю специ-

За кількісною ознакою форми і методи соціально-педагогічної роботи з багатодітними сім'ями можна розділити на такі підгрупи:

1. Індивідуальні: бесіда, консультація, інформування.
2. Групові: тренінг, семінар, лекторій, курси, зустрічі зі спеціалістами, прес-конференція, вечір запитань та відповідей, конкурс, виставка, круглий стіл, ігрові програми.
3. Масові: тематичний день, тематичний тиждень, культурні акції та заходи в мікрорайоні, благодійна акція, соціально-рекламна кампанія.

Саме поєднання індивідуальної, групової та масової форм роботи представляють собою особливості технології соціально-педагогічної роботи з багатодітними сім'ями.

Як форму соціально-педагогічної роботи з багатодітними сім'ями в загальноосвітньому навчальному закладі ми пропонуємо створення «Школи багатодітної родини».

Основна мета роботи шкіл для батьків – підвищити педагогічну та психологічну грамотність батьків через розширення їхнього світогляду та усвідомлення власних виховних позицій. Діяльність «школ» здійснюється за різноманітними напрямками: інформаційна та консультативна допомога багатодітним батькам з покращення внутрішньосімейних відносин; просвітницька робота серед багатодітних сімей з проблем виховання дітей та репродуктивного здоров'я; надання психологічної, юридичної та соціальної консультаційної допомоги багатодітним сім'ям.

Робота «Школи багатодітної родини» має певну структуру, а саме: група обрає на визначений період часу (один-два місяці) актуальну проблему. Далі чітко визначає мету, завдання, форми проведення та очікуваний результат. Заняття та навчання мають бути інтерактивними та комплексними. У роботі звертатись до активних форм навчання. Адже традиційні лекції чи збори не приваблюють сучасних батьків, а відтак діяльність «школи для батьків» буде неефективною. Основне завдання «школи багатодітної родини» – дослідження кожним учасником існуючої проблеми.

Заняття «школи» проходять у різних формах: лекції, консультації, бесіди, зустрічі з фахівцями, обмін досвідом, майстер-класи, вікторини, презентації власних досліджень педагогів і батьків, перегляд та обговорення відеофільмів, творчі вечори.

В рамках «школи» ми пропонуємо слідуєчі методи соціально-педагогічної роботи.

Методи індивідуальної форми роботи використовуються в роботі з батьками та вчителями. Тут передбачено консультації, які проводяться за індивідуальним запитом батьків та вчителів. Їх метою є надання інформації стосовно особливостей дітей з багатодітних сімей, допомога батькам та вчителям у вирішенні існуючих питань.

со студентами младших курсов выяснилось, что наиболее сложным для них является восприятие иноязычной информации на слух. Поэтому, преподаватели английского языка должны были подобрать дополнительные аудиоматериалы и разработать упражнения к ним.

В этой работе мы стремились к достижению следующих целей: обеспечить эффективность учебных материалов и удобный доступ к ним. Наиболее эффективными ресурсами оказались учебные и информационные материалы сети Интернет, потому что они являются современными, постоянно обновляющимися и аутентичными. К тому же, учебные ресурсы к аудиоматериалам разработаны специалистами в области филологии и педагогики. В своей работе мы использовали материалы сайтов BBC, CNN и сайта издательства McMillan. Что касается обеспечения удобного доступа, то платформа Moodle, на наш взгляд, является незаменимым средством для обучения. Так как студенты имеют возможность работать с аудиоматериалами в удобное для себя время, а преподаватели, в свою очередь, могут эффективно координировать и контролировать эту работу.

Что касается студентов старших курсов, то они сталкиваются с необходимостью чтения англоязычной литературы по специальности, а также выступлений на международных научных конференциях, и проблемой для них является чтение математических знаков, символов и формул, пояснения чертежей и схем. Поскольку в современных учебниках для обучения студентов-инженеров такого материала нет, появилась необходимость создать специальное пособие, помогающее студентам овладеть такими умениями. Именно в этом случае платформа Moodle, на наш взгляд, также оказалась полезным инструментом, который обеспечивает возможность удобного доступа к учебной информации и работы с ней.

Также, платформа Moodle предоставляет возможность студентам обмена информацией в блогах и чатах, обеспечивает обратную связь с преподавателем, делает возможной работу над выполнением группового проекта. Таким образом, путем погружения студентов в иноязычную коммуникативную среду, обеспечивается усвоение материала не только на эксплицитном, но и также и на имплицитном уровне. Как правило, студенты пользуются такими средствами для выполнения заданий с высоким уровнем творческой автономии. Платформа также позволяет привлекать к выполнению отдельных заданий студентов иностранных вузов-партнеров. В этом случае необходимо предварительное согласование плана работы с преподавателями.

Что касается индивидуализации процесса обучения студентов иностранному языку, платформа Moodle позволяет использовать учебные ресурсы Интернета и организовать эффективную работу с ними. Таким образом, на начальном этапе студент может пройти тест и определить свой уровень с помощью преподавателя. Затем, студенту предлагается выполнить предварительно отобранные преподавателем задания, разработанные специалистами в области обучения иностранным языкам и размещенными в сети Интернет в катего-

рии учебных ресурсов. При этом, работу с данными ресурсами можно проводить следующим образом:

1) преподаватель и студент определяют один из четырех видов иноязычной речевой деятельности, который является наиболее сложным для студента, и, таким образом становится фокусным для самостоятельной работы студента в системе Moodle на протяжении семестра;

2) студент работает над развитием всех четырех видов иноязычной речевой деятельности, чтобы достичь более высокого уровня владения иностранным языком, согласно общеевропейским рекомендациям языкового образования.

При этом, следует отметить, что платформа Moodle позволяет преподавателю осуществлять эффективный мониторинг учебной деятельности студента. В любое время преподаватель может зайти в систему Moodle и посмотреть, кто из студентов работает в режиме онлайн, и какой объем учебного материала для самостоятельной работы уже изучен студентами. А промежуточные онлайн тесты позволяют определить уровень прогресса в самостоятельной работе студентов. Таким образом, система Moodle позволяет определить, кого из студентов нужно дополнительно мотивировать к работе, а кого поощрить за активность дополнительными баллами.

Система Moodle является отличным инструментом для выполнения учебных заданий, в рамках которых предполагается работа студентов в малых группах над выполнением различных проектных заданий деловых и ролевых игр, подготовки презентаций и докладов. Преподаватель предварительно размещает ссылку уже не на учебные, а на информационные ресурсы Интернета, с которыми студенты работают при выполнении этих заданий.

Таким образом, использование платформы Moodle позволяет так же эффективно использовать основные принципы методики смешанного обучения английскому языку для специальных целей. Эта методика, как известно, характеризуется тем, что студенты в процессе обучения усваивают значительный объем учебного материала в процессе работы с информационными технологиями. Но, до настоящего времени использование информационных технологий происходило довольно хаотично. Как известно из методической литературы, студенты, как правило, получали отдельные задания, при выполнении которых они использовали информационно-коммуникационные технологии. Например, они могли выполнять проектное задание или готовить деловую игру, презентацию, используя те информационные ресурсы, включая Интернет-ресурсы, которые рекомендовал преподаватель. Студенты могли также работать с учебными аудио ресурсами Интернета, вести блоги, участвовать в дискуссиях, но без непосредственного контроля такой работы преподавателем. Также, студентам предлагалось работать с той или иной программой, например, для закрепления грамматического материала для развития того или иного вида речевой деятельности. Но при этом такая работа не была, на наш взгляд, интегрированной частью учебного процесса, поскольку отсутствовал эффективный инструмент

SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA

Ткаченко Ю. М.

Луганський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна

ТЕХНОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З БАГАТОДІТНИМИ СІМ'ЯМИ В УМОВАХ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Технологія соціально-педагогічної діяльності – це алгоритм діяльності, у результаті якої досягається певна соціальна мета і перетворюється об'єкт впливу. Ця діяльність не зводиться до одноразового акту, а являє собою процес, який характеризується зміною змісту, форм, методів, які циклічно повторюються при вирішенні кожного нового завдання в соціальній сфері [4, с. 14].

Основними компонентами діяльності виступають діагностика проблеми, цілепокладання, вибір способів дії і інструментарію, оцінка результатів діяльності [2, с. 66-67].

Застосування технології в роботі соціального педагога дозволяє поетапно реалізовувати виділені структурні компоненти його діяльності.

Вирішення будь-якої проблеми дітей та сім'ї, що вимагає втручання соціального педагога, починається з діагностики проблеми, яка включає обов'язковий етап збору аналізу і систематизації інформації, на підставі якої може бути зроблений той або інший висновок.

Наступний етап – пошук шляхів вирішення проблем багатодітних родин. Для цього на підставі діагнозу ставиться мета і прогнозування.

Етап прогнозування у нашій технології соціально-педагогічної діяльності з багатодітними сім'ями в умовах загальноосвітнього навчального закладу полягає у покращенні мікроклімату багатодітної сім'ї та взаємовідносин між членами родини.

Метою нашої технології соціально-педагогічної діяльності з багатодітними сім'ями є збагачення педагогічного досвіду батьків, підвищення їх психолого-педагогічної грамотності через розширення їхнього світогляду та усвідомлення власних виховних позицій.

Слідуючий етап – вибір відповідних методів і форм організації діяльності соціального педагога, певні засоби, які він використовує в роботі і які дозволяють вирішити проблеми багатодітних сімей в умовах загальноосвітнього навчального закладу. Методи виступають складовими соціально-педагогічної технології, а комплексне їх використання забезпечує ефективне розв'язання соціально-педагогічних проблем.

[illegible]

По горизонтали:

2. Одна из форм существования человеческого языка, графическая система записи информации.
4. Какая буква азбуки носит значение «усердно»?
5. Как называется вторая азбука?
6. Какая буква славянской азбуки переводится как «письмена»?
10. Что является единицей, атомом смысла?
13. Как называется буква «Л» в славянской азбуке?

Литература:

1. Гельб И.Э. Изучение систем письменности у древних славян. – М., 2003.
2. Панов Е.Н. Знаки. Символы. Языки. – М., 2000.
3. Хорошилов С.А. История русского языка. – М., Т ЮНИТИ-ДАНА, 2005.
4. Хорошилов С.А. Происхождение письменности. – М., ЮНИТИ-ДАНА, 2005.
5. Чудинов В.А. Загадки славянской письменности. – М., 2002.
6. История появления письменности, первые алфавиты, рождение славянской письменности. // «Наука и жизнь». 2002, N5.

По вертикали:

1. Как называется азбука, созданная Константином Философом?
3. Какая буква азбуки переводится «Я»?
7. Кто помогал Кириллу в создании славянской азбуки?
8. Как называется дохристианская письменность славян, упоминающаяся в народных сказках?
9. Что является началом творения?
11. Как называется знак над буквой, служащий для обозначения цифры?
12. Как называется славянский алфавит?

Литература:

1. Е.С.Полат, М.Ю.Бухаркина, М.В.Моисеева, А.Е.Петров, под редакцией Е.С.Полат. Педагогические технологии дистанционного обучения. – М.:Издательский центр «Академия», 2006.
2. Карамышева Т.В. Изучение иностранных языков с помощью компьютера. В вопросах и ответах. СПб, 2001.
3. Титова С.В. Ресурсы и службы интернета в преподавании иностранных языков. – М.: Изд-во МГУ, 2003.

К.п.н. Малякова Н.С.

*Российский государственный педагогический университет имени А.И.Герцена,
Санкт-Петербург*

ФОРМИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОЗИЦИИ ПЕДАГОГА ПО ОТНОШЕНИЮ К УЧЕНИКУ КАК К СУБЪЕКТУ ОБРАЗОВАНИЯ

Становление российской школы осуществляется в условиях сложного и противоречивого процесса осмысления ключевых вопросов бытия человека, возникшего под влиянием масштабных социальных, культурных, технологических вызовов времени, меняющих облик цивилизации в целом. Ключевой задачей современной российской школы становится профессиональное решение взращивания человеческого в человеке, формирования у него способности адекватно отвечать

цивилизационным вызовам. На актуальность данного положения указывает В.И.Слободчиков, когда рассматривает современную ситуацию как подход к формированию гуманитарно-антропологического уклада, ориентированного на «становление подлинно человеческой ипостаси» [5]. В связи с этим, возникает ряд вопросов. В чем проявляется субъектность ребенка в образовании? Какие представления о субъектных характеристиках ребенка имеются у учителя? На какие знания и опыт должен опираться учитель в формировании профессиональной позиции по отношению к ученику как к субъекту образования?

Проводимые в ходе экспериментальной работы по организации инновационных укладов жизни школы многолетние исследования показывают, что в 5-6-х классах дети выделяют значение активно-двигательной нагрузки – практически значимого труда и физической культуры; эмоционально наполненной художественно-эстетической деятельности; дополнительной разнообразной по содержанию интеллектуальной деятельности. В 7-х классах наряду с сохранением приоритетов практически значимой активной деятельности проявляется интерес к социальной сфере и отчетливо выделяется процесс осознания личной значимости школьного образования. Особо следует выделить категорию учащихся 8-х классов, требующую серьезного анализа их субъектности в укладе школьной жизни. У них фиксируется состояние неопределенности, потери интереса даже к реализации таких базовых потребностей как физическая нагрузка. Возрастной кризис влияет на все стороны жизни подростка. Общей характеристикой учащихся 9-х классов является возрождение значимости учения, повышение познавательной активности. Вновь занимает свое приоритетное положение «физическая культура». Лидируют «обществознание» и «информатика» как предметы, тесно связанные с современной действительностью, имеющие ярко выраженную практическую направленность. Полученные результаты дают информацию о направлении поиска формирования в укладе школы субъектности ребенка с точки зрения его собственных интересов и потребностей.

В то же время, изучение профессиональных ценностей учителей демонстрирует, прежде всего, значимость для них образовательных программ, эффективных методов, приемов, методик и технологий. На втором плане проявляются ценности общения с детьми, умений организовать их деятельность в общем контексте широкого взаимодействия с коллегами, с родителями, с социальными партнерами. Анализируя особенности субъектности ребенка в педагогическом процессе, учителя выделяют ряд его учебных и поведенческих умений и личностных качеств, таких как: трудолюбие, принципиальность, умение воздерживаться от вредных привычек. Первоочередное значение придается успешной деятельности учащихся в конкурсах, олимпиадах, соревнованиях. Показателем субъектности ребенка, с точки зрения учителей, выступают также: умение находить нестандартное решение задачи, быстрота реакции, успешность.

Задачи:

- 1) приобщить учащихся к православной традиции;
- 2) передать знания о православной культурной традиции как средстве духовно-нравственного и эстетического развития личности;
- 3) познакомить учащихся с историей создания славянской азбуки, ее особенностью и уникальностью;
- 4) показать значение научного и просветительского подвига Кирилла и Мефодия, создателей азбуки.

Обеспечение мероприятия: мультимедийное оборудование, иллюстративный материал, представляющий собой презентацию Microsoft Power Point. Классный час проходит в виде сообщений студентов на темы:

1. Краткая история создания славянской азбуки.
2. Дохристианская славянская письменность: образное письмо.
3. Дохристианская славянская письменность: узелковое письмо.
4. Дохристианская славянская письменность: X'Арийская Каруна, «берестяное» письмо или «черты и резы».
5. Дохристианская славянская письменность: протокирилловское письмо.
6. Дохристианская славянская письменность: протоглаголическое письмо. Общая сводка важнейших археологических и летописных данных о дохристианском славянском письме.
7. Теория создания Кириллом глаголицы.
8. Теория создания кириллицы Константином Философом (1).
9. Теория создания кириллицы Константином Философом (2).
10. Уникальность славянской азбуки.

Язык и письменность являются одними из самых важных культуuroобразующих факторов. Если у народа отнять возможность или право говорить на его родном языке – это будет самым тяжким ударом по его родной культуре, а если отнять книги на родном языке, то он будет лишен самых важных сокровищ своей культуры.

Славянский алфавит просуществовал на Руси неизменным более семи столетий. Его создатели, Кирилл и Мефодий, постарались, чтобы каждая буква первой русской азбуки была простой и четкой, легкой и удобной для письма. Наша АЗБУКА удивительна! И каждый человек, который изучает русский язык, должен знать и хранить в памяти имена первых славянских просветителей братьев Кирилла и Мефодия. На основе прослушанной лекции постарайтесь разгадать кроссворд.

ти дуже гостро і важко, з відповідною необхідністю отримання психологічної допомоги і підтримки.

Література:

1. Дозорцева Е.Г. Психологическая травма у подростков с проблемами в поведении. Диагностика и коррекция / Е.Г. Дозорцева. – М.: Генезис, 2006. – 128 с.
2. Прихожан А.М. Тревожность у детей и подростков: психологическая природа и возрастная динамика / А.М. Прихожан. – М.: Московский психолого-социальный институт; Воронеж: Издательство НПО «МОДЭК», 2000. – 304 с.
3. Психогения в экстремальных условиях / [Александровский Ю.А., Лобастов О.С., Спивак Л.И., Щукин Б.П.]. – М.: Медицина, 1991. -115 с.
4. Райе Ф. Психология подросткового и юношеского возраста / Ф. Райе. – СПб.: Питер, 2000. – 656 с.
5. Трубицына Л.В. Процесс травмы/ Л.В. Трубицына. – М.: Смысл; ЧеРо, 2005. – 218 с.

Лазарева Ю.Н., Седов И.А.

Дмитровский институт (г. Дмитров)

КЛАССНЫЙ ЧАС, ПОСВЯЩЕННЫЙ ДНЮ СЛАВЯНСКОЙ ПИСЬМЕННОСТИ

С малых лет мы привыкаем к звучанию нашего алфавита и не задаемся вопросом о том, как и когда он возник. Становление письменности – это особый этап развития культуры народа и его истории. Письменность славян имеет уникальное происхождение. В нашей стране проводится праздник славянской письменности и культуры, начиная с 1987 года. Это день памяти святых равноапостольных братьев Кирилла и Мефодия – первоучителей славянских народов, создателей азбуки (IX в.). В филиале ДИНО ежегодно празднуется День славянской письменности и культуры. Предлагаем фрагмент классного часа, посвященного этой дате.

Цели мероприятия:

- образовательная: ознакомление учащихся с культурным наследием русского народа, с историей возникновения славянской письменности на Руси;
- развивающая: развитие кругозора, интереса к родной истории, к родному языку, развитие мировоззренческих убеждений у учащихся путем осознания ими исторических событий, умения выявлять связь истории и современности;
- воспитательная: воспитание уважения к истории родной страны, патриотизма к Родине, гражданственности.

В самоанализе профессиональной деятельности учителя выделяется целый ряд антропологических характеристик по отношению к ребенку как субъекту образования:

- активизация познавательной активности учащихся за счет повышения роли их самостоятельной практической деятельности;
- создание ситуации для успешной самореализации как одаренных, так и всех учащихся;
- формирование у детей навыков исследовательской деятельности;
- принятие ученика как равноправного партнера общения, сотрудничества, сотворчества;
- индивидуальный подход к ребенку;
- умение охранять здоровье ребенка.
- умение учителя поставить себя на место ребенка;
- раскрытие практического значения учебного предмета для жизни;
- вера в ученика;
- умение научить ребенка радоваться жизни.

Профессиональная деятельность по расширению субъектности учащегося в образовательном процессе рассматривается учителями как исследовательская. Здесь выделяется готовность учителя к гуманистическому взаимодействию на основе понимания индивидуальных особенностей, интересов, ценностей учащегося и, в то же время, недостаточность знаний, профессионального опыта реализации антропологических идей в образовании. Одним из путей решения проблемы учителя видят процесс создания проектных групп по разработке актуальных проектов, нацеленных на активизацию самостоятельной деятельности ребенка в образовании. Полученные результаты указывают на актуальность раскрытия антропологических характеристики миссии учителя, который, владея надпредметными антропологическими знаниями, сможет профессионально способствовать расширению субъектности ребенка в укладе жизни школы.

Предпосылки формирования характеристик ребенка как субъекта образования заложены в педагогико-антропологических идеях К.Д.Ушинского, который утверждал, что средства воспитания надо искать в самой природе человека: в силе его ума, чувств, воли, эмоций, привычек [6]. В свою очередь, В.П. Вахтеров подчеркивал: «Ребенок как главный объект педагогики требует, чтобы все его нормальные потребности были удовлетворены, а способности – развиты [2, с.20]». В современной российской школе, в трудах Б.М. Бим-Бада, Н.Б.Крыловой, Л.М. Лузиной, Н.Е. Щурковой и др. понимание субъектности ребенка обогатилось положениями о принципиальной роли детства в формировании человека, о построении личной жизненной стратегии, о понимании и принятии учителем ценностей ученика [1, 3,4,7]. Существование значительного количества источников по педагогической антропологии, развивающейся в отечественной школе, позволяет сделать вывод о необходимости формирования антропологических характеристик профессиональной позиции педагога по отно-

шенню к ребенку как к субъекту образования, которая выражается в **знаниях** об основных потребностях детей разного возраста, об их интересах, ценностях, мотивах деятельности, об особенностях саморазвития и совершенствования природы ребенка; в **умениях** наблюдать и понимать индивидуальные проявления жизни ребенка, вызывать к себе его доверие, понимать его внутреннее состояние; выстраивать педагогическую стратегию по отношению к отдельному ученику.

Литература

1. Бим-Бад Б.М. Педагогическая антропология. Учебное пособие.-М.: Изд-во УРАО, 1998. – 576 с.
2. Вахтеров В. П. Избранные педагогические сочинения /Сост.Л.Н. Литвин, Н.Т. Бритаева. – М.: Педагогика, 1987. – 400 с.
3. Крылова Н.Б. Новые ценности образования: Культурные практики. – №4/420. – 2009.
4. Лузина Л.М. Человек в проблемном поле воспитания. – Псков: изд. ПГПУ, 2008. – 288 с.
5. Слободчиков В.И. Школа антропологической практики в современном образовании.–<http://www.portal-slovo.ru/pedagogy/44144.php>
6. Ушинский К.Д. Избранные педагогические соч. в 2-х т. т.1. – М.: Педагогика, 1974.- 584 с.
7. Щуркова Н.Е. Образ жизни, достойной Человека, и его формирование у школьника. – Смоленск, 1995. – 64 с.

Бойко М.А.

*Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради*

ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ЗАСОБАМИ ТЕАТРАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ

Одним із пріоритетних напрямків модернізації освіти є навчання іноземної мови в школі. Воно створює умови для комунікативно-психологічної адаптації школярів до нового мовного світу, сприяє подоланню бар'єрів у використанні іноземної мови як засобу спілкування. У свою чергу, лінгвістична та змістова складові іншомовного спілкування залежать від словникового запасу учнів і вміння оперувати ним у реальних комунікативних ситуаціях. Аналіз проблеми дослідження надав можливість констатувати, що актуальність цієї теми не зме-

Емоційна сфера підлітків характеризується великою яскравістю, силою, стійкістю. Дослідження показали, що підлітки частіше випробовують сильні позитивні або сильні негативні емоції й рідше перебувають у нейтральному стані (Р. Ларсон, М. Ричардс).

Особливістю емоційного реагування є порівняно легке виникнення емоційної напруженості. У цей період спостерігаються досить часті й тривалі афективні реакції.

Саме тому реакція на травмуючі події в цей період може бути яскравою, тривалою і непередбачуваною.

Розглядаючи наслідок подій, що травмують людину, ряд авторів розділяють їх на дві групи: найближчі й віддалені. Найближчі наслідки переживання травмуючої події проявляються у вигляді стану стресу, психічної напруженості, афективних реакцій. При цьому можуть мати місце розлади свідомості, виникають психопатологічні прояви типу невротичних реакцій і станів (неврози), реактивних психозів і афективно шоків реакцій [2].

Більш загальною реакцією на травмуючу подію, що відбулася, є розгубленість, нерозуміння, а слідом за цим страх різного ступеня, від помірного (сприятливий мобілізації й ефективним діям, спрямованим на забезпечення безпеки) до патологічного (який порушує можливість цілеспрямовано і ефективно діяти), аж до паніки.

Віддалені наслідки травми розділяються на кілька блоків:

- нервово-психічні захворювання, психологічні порушення й зміни;
- проблеми соціальної дезадаптації, реадaptaції й необхідності адаптації до нової ситуації;
- соціальні проблеми, пов'язані з наслідками травми[3].

Серйозним наслідком травмуючої події є зміна соціальної ситуації, в якій знаходиться людина. У результаті травматизації дуже часто людина може бути змушена змінити місце проживання (аж до країни), може втратити ті або інші соціальні зв'язки (опинитися в новому місці, де немає ні рідних, ні друзів; втратити близьких у результаті їх смерті; втратити коло спілкування в результаті розлучення й т.п.), може бути змушена змінити рід діяльності (виявитися безробітною або одержати інвалідність). З одного боку, в силу пережитої травми, у людини знижуються адаптаційні можливості, з іншого, ситуація, що змінилася, веде до необхідності адаптації до значних змін.

Таким чином, підлітковий вік носить кризовий характер, що пов'язаний з переходом дитини на наступну стадію формування особистості. У процесі переходу виникають новоутворення даного віку, які й характеризують його: почуття дорослості; розвиток самосвідомості, формування ідеалу особистості; схильність до рефлексії; статеве дозрівання; підвищена збудливість, часта зміна настрою; особливий розвиток вольових якостей; потреба в самоствердженні й самовдосконаленні, у діяльності, що має особистісний зміст; самовизначення. Саме через ці особливості всі види травмуючих подій підліток може пережива-

У рамках цього підходу психічна травма розглядається як психічне переживання, у центрі якого перебуває певний емоційний стан. Емоції займають центральне місце в структурі психотравмуючого переживання, це обумовлено важливим місцем емоцій в організації й інтеграції психічних процесів, і їхню роль у взаємозв'язку психічних і соматичних систем особистості.

Незважаючи на те, що накопичений великий обсяг праць стосовно методів психологічної допомоги при травмі багатьма напрямками психології, у цілому ми все-таки знаємо дуже мало про комбіновану психотерапевтичну допомогу.

Тому, проаналізувавши літературу, ми прийшли до висновку, що більшість авторів сходиться на тому, можна говорити про психічну травму в тому разі, коли є деяка психологічно важка травмуюча подія, вона викликає глибокі переживання, з якими важко впоратися, і формує певні симптоми.

У своєму дослідженні ми будемо розглядати психологічну травму як шкоду, нанесену психічному здоров'ю людини в результаті інтенсивного впливу несприятливих факторів середовища або гостроемоційних, стресових впливів інших людей на її психіку. Вивчення психологічної травми буде проводитися в контексті уявлень про критичні життєві ситуації й кризи або кризові стани.

Трубіцина Л.В. включає в цю групу й події, пов'язані із загрозою фізично-му або психічному здоров'ю людини або її близьких, ситуації, пов'язані із сильним приниженням, які для багатьох людей виявляються не менш, а іноді й більш травмуючими, ніж фізична небезпека, а також ситуації «краху», «провалу», втрати всіх надій.

За типом подій розрізняють наступні психотравмуючі фактори:

- воєнні дії,
- природні (кліматичні, сейсмічні) катастрофи,
- екологічні й техногенні катастрофи,
- пожежі, терористичні акти,
- присутність при насильницькій смерті інших,
- нещасні випадки, у тому числі транспортні й виробничі аварії,
- сексуальне насильство,
- раптова поява загрозового для життя захворювання,
- напад й т.п.

Особливим видом травмуючих подій, що відносять до числа найбільш травмуючих, є втрата близької людини [3].

Підлітковий вік є одним з найбільш важливих етапів життя людини. Саме в цей період відбуваються найсерйозніші зміни і зрушення в особистості підлітка та його організму.

Підлітковий вік (пубертатний період) є також одним із кризових етапів становлення особистості людини [4].

Провідним видом діяльності підлітка стає встановлення системи взаємин з навколишніми (спілкування зі своїми однолітками).

ншується впродовж багатьох років, залишаючись значущою для теорії та практики навчання англійської мови.

Сучасне життя характеризується швидкими темпами розвитку, як в інформаційних і промислових галузях виробництва, так і в галузі освіти. Безперечно, знання, уміння та навички, що здобувають випускники протягом навчання є досить важливими. Але, в останній час у зв'язку із соціальним замовленням на випускника, актуальним стає поняття «компетенція».

Іншомовна комунікативна компетенція є однією з найважливіших складових професійної компетентності сучасного фахівця будь-якої галузі. Розуміння вченими поняття «іншомовна комунікативна компетенція» не є однозначним. Слід зазначити, що поняття «комунікативна компетенція» вперше було запропоноване Д. Хаймзом, який визначив її як внутрішнє знання ситуаційної доцільності мови, як здібності, що дозволяють бути учасником мовленнєвої діяльності.

Іншомовна лексична компетентність розглядається сьогодні як властивість сформованої вторинної мовної особистості, де її лексикон є одним із компонентів трикомпонентної структури моделі мовної особистості. Як вважають учені (О. В. Кравченко, В. Ф. Петренко), саме в лексиці закладено ті смисли, за допомогою та на основі яких відбувається спілкування людей між собою, а Б.В.Беляєв розглядає оволодіння іншомовною лексикою найголовнішою та основною задачею усього навчання іноземної мови, з чого й випливає значущість сформованості у майбутніх фахівців іншомовної лексичної компетентності.

Вивченням проблеми навчання іншомовної лексики займалося багато вчених, зокрема І. М. Берман, В. Д. Борщовецька, В. А. Бухбіндер, С. Ф. Шатілов, В. В. Шмідт, V. F. Allen, B. Mascull, M. McCarthy, M. Senechal, L. White та інші.

Слід зазначити, що лексична компетентність у науково-методичній літературі визначається, як знання і здатність використовувати мовний словниковий запас. Це здатність людини до коректного оформлення своїх висловлювань і розуміння мовлення інших, яка базується на складній і динамічній взаємодії відповідних навичок, знань та лексичної усвідомленості.

Одним з найбільш ефективних засобів формування англомовної лексичної компетенції є театралізована діяльність, яка сприяє розвитку творчих здібностей учнів та підвищенню пізнавального інтересу до вивчення іноземної мови.

О. П. Аматаєва дає визначення театралізованої діяльності як театралізованої ігрової, що базується на сприйманні художніх творів із подальшим відтворенням змісту на виконавчому (інсценівки, театральні вистави) та на творчो-імпровізаційному (театральні ігри: ігри-драматизації, ігри за сюжетами художніх творів) рівнях.

Нагадаємо, що перші шкільні театри створювались при навчальних закладах Європи в епоху пізнього середньовіччя, Ренесансу та бароко з навчальною та виховною метою, основою репертуару котрих була шкільна драма. Учнівський театр, який запроваджувався з метою навчання мов і з естетико-виховною, набув популярності в гімназіях.

Впровадження театрального моделюючого підходу в процес викладання іноземної мови дозволяє зняти побоювання та інші негативні емоції у школяра, на що вказували Г. Лозанов, С. Роман та інші, та дає змогу активізувати розвивально-творчі можливості школярів в процесі набуття ними соціокультурного досвіду. Доцільно зауважити, що з учнями старших класів можна театралізувати будь-які художні твори з культурної спадщини інших народів. Це сприяє розвитку кросс-культурної грамотності.

Таким чином, доцільність використання елементів театральної діяльності у процесі навчання іноземної мови виявляється ефективним засобом навчання, який утворює особливу атмосферу у класі, робить процес вивчення англійської мови захопливим, приносить задоволення; викликає подальше бажання вивчати іноземну мову і удосконалюватися в ній; надає можливість уникнути одноманітності завдяки використанню колективних форм пізнавальної діяльності, індивідуального підходу в умовах групової взаємодії.

Література:

1. Аматыєва О. П. Діагностика та розвиток творчих здібностей дошкільників у театральній діяльності / О. П. Аматыєва // Наука і освіта. – 1999. – № 5. – С. 77 – 80.

2. Беляев Б.В. Очерки по психологии обучения иностранным языкам: пособие для преподавателей и студентов / Борис Васильевич Беляев. – М.: Просвещение, 1965. – С. 227.

3. Водолага Н. В. Навчання розповідання дітей старшого дошкільного віку в театралізованій діяльності: дис. канд. пед. Наук : 13.00.02 : «Теорія та методика навчання (українська мова)» / Наталія Володимирівна Водолага. – Одеса, 2001. – С. 201.

Антоненко І.І.

НТУУ «КПІ», Україна

ФОРМУВАННЯ У СТУДЕНТІВ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНО-СПРЯМОВАНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

У зв'язку зі зміною вимог до вищої освіти розроблюються нові підходи до викладання навчального матеріалу. Вважають, що сучасний фахівець має володіти широким спектром компетенцій, щоб функціонувати у культурному та професійному середовищах. Компетентнісний підхід у навчанні пропонує не засвоєння студентом окремих знань та умінь, а оволодіння ними в комплексі. Бути компетентним означає бути готовим діяти в певних професійних ситуаціях.

На сьогоднішній день у психології не існує єдиного визначення поняття психологічної травми. Травму часто визначають як реакцію на подію, яка виходить за рамки звичного досвіду й завдає шкоди психічному й фізичному здоров'ю, ранисть особистість і впливає на життя людини [3, с.142].

Із сучасних авторів проблематиці психічної травми присвячена монографія «Психическая травма» Решетнікова М.М., що уперше у вітчизняній літературі на основі широкого психолого-психіатричного підходу зробив аналіз історії теорії психічної травми і її терапії [5].

У роботі Мазур Е.С. було показано, що подолання психотравмуючої ситуації відбувається в процесі саморегуляції, що містить у собі ряд етапів:

- усвідомлення змісту травми і її переробка;
- поповнення провідних смислових утворень, порушених травмою;
- зміна смислової спрямованості й поновлення перерваної життєдіяльності [35; 36].

Агарков В.А., Биховец Ю.В., Тарабрина Н.В. виділяють наступні характеристики психічної травми [4]:

– джерелом травми завжди є зовнішня подія – у реальному світі – не уявному, не прочитаному;

– подія, що відбулась, усвідомлюється (людина знає, від чого з нею відбувається те, що відбувається), але при посттравмуючому стресовому розладі людина витісняє частково цю подію, а при шоківій травмі – повністю, щоб не відчувати «душевної боли»;

– травма викликає почуття жаху й безпорадності;

– пережите руйнує звичний спосіб життя, виходить за рамки повсякденного людського досвіду й викликає дистресу будь-якої людини (плюс до цього реакція на травму супроводжується спробами уникнути травматичних переживань, емоцій, тобто якщо ми спостерігаємо ці прояви, ми можемо говорити, що в житті людини відбулася травматична подія);

– виникає відчуття неможливості контролювати свої емоції, відторгнення усвідомлення цих емоцій – виступає як захисний механізм психіки людини.

Більшість авторів однозначні в тому, що психологічна травма виникає в випадку наявності травмуючої події, яка є значимою для людини і викликає у неї глибокі переживання, з якими важко впоратися.

Ряд авторів розглядають психологічну травму як процес переживання травматичних подій. При цьому переживання травматичної події розглядається як динамічна система, що включає в себе різні елементи й підсистеми (психофізіологічних механізмів, емоцій, когнітивних процесів, установок) у їх взаємодії [35; 59; 66; 67].

Канторович Н.В. під психічною травмою розуміє важкі індивідуальні психічні переживання, що грають значну або вирішальну роль в етиопатогенезі, клініці нервово-психічних захворювань.

уваги та сил вимагає виховання Справжньої Людини, і разом з цим він був глибоко переконаний у необхідності такого виховання. Нехай нас не лякає, що доведеться приділити багато часу й докласти максимум старанності для того, щоб посіяти й удобрити зерна людяності в дитині. Адже, як доводить багаторічна практика Василя Олександровича, – це того варте!

Мудрі слова великого педагога й понині нагадують нам про те, що ж означає бути справжньою людиною, надихають нас на добрі думки та справи: *«Бути справжньою людиною – значить віддавати сили своєї душі в ім'я того, щоб люди навколо тебе були красивішими, духовно багатішими; щоб у кожній людині, з якою ти стикаєшся в житті, залишилося щось гарне від тебе, від праці твоєї душі!»*[4, 470с.].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дічек Н. Духовні доміанти В.О. Сухомлинського Н. Дічек. – К.: Рідна школа. – 2008. – С. 5-7.
2. Сухомлинский В.А. Как воспитать настоящего человека В.А. Сухомлинский. – М.: Народная асвета, 1978. – 288 с.
3. Сухомлинский В.А. Сердце отдаю детям В.А. Сухомлинский. – К.: «Радянська школа», 1985. – 717 с.
4. Сухомлинский В. А. О воспитании В. А. Сухомлинский. – М.: КВАНТА, 2001. – 470 с.

К.психол.н. Гаркавенко Н.В., Яна Саламандик

Чернівецький національний університет ім. Ю.Федьковича

ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ ТРАВМУЮЧИХ ПОДІЙ НА ОСОБИСТІСТЬ ПІДЛІТКА

В сучасному світі людина кожного дня піддається впливу багатьох стресогенних факторів, що значно підвищує можливість виникнення психологічної травми.

Одним з важливих питань в психології переживань та кризовій психології є вивчення особливостей впливу тяжких життєвих ситуацій на психіку підлітка.

Різні аспекти вивчення проблеми психологічної травми висвітлені в працях вітчизняних (Александровський Ю.А., Лазебна О.О., Магомед-Емінов М.Ш., Мазур О.С., Решетніков М.М., Тарабріна Н.В., Трубіцина Л.В., Черепанова О.М.) та зарубіжних (Калшед Д., Левін П., Перлз Ф., Фрейд З., Юнг К.) вчених.

Психологічну травму в загальному можна визначити як реакцію особистості на стресову життєву подію.

ях. Рівень компетентності визначається сформованою сукупністю умінь та реакцією фахівця в життєвих ситуаціях. Володіння комунікативними компетенціями для сучасного спеціаліста є однією з основних умов у сучасному суспільстві. Іншомовна компетенція відображає суттєві характеристики комунікативної компетенції, а саме здібність співвідносити мовні засоби з певними ситуаціями та проблемами спілкування. Фахівець має бути готовим до успішної, продуктивної та ефективної діяльності з використанням комунікативних та інформативних можливостей. Знання іноземної мови забезпечать ефективну взаємодію з середовищем за допомогою відповідних мовних компетенцій. Як відомо, іншомовна компетентність складається із компетенцій лінгвістичного, соціолінгвістичного та прагматичного рівнів.

У сучасній методиці навчання іноземних мов багато пишуть про необхідність формування у майбутніх фахівців умінь розуміти інформацію. Теленовини передають нову та корисну інформацію, тому варто приділити увагу навчанню у студентів розумінню інформації англомовних теленовин. При відборі текстів потрібно враховувати деякі фактори. Відповідно до когнітивної теорії, емоційна реакція на навчальний досвід, ставлення до навчання визначає важливість процесу пізнання. Основною метою аудіювання є отримання інформації, тому ставлення до змісту тексту, що покладено в основі усного повідомлення, впливає на психічну діяльність, що впливає на успішність сприйняття. Зацікавленість у розумінні змісту мовлення, що стимулює роботу пам'яті та змушує слухача зосередити увагу, виникає за наявності належної мотивації. Сміслові наповнення тексту має бути цікавим, характеризуватися новизною та актуальністю інформації, тематично відповідати обраній студентами спеціальності. Відповідно до комунікативного підходу, матеріали, що є основою формування іншомовної комунікативної компетенції, повинні мати автентичний характер. Автентичними вважають усні або письмові тексти, що створені для реальної аудиторії для передачі певного повідомлення з комунікативною метою. Автентичність пов'язується не стільки з текстом, з яким працюють, скільки з їх взаємодією, тобто із завданням. Відповідно, ми можемо говорити про автентичність інформації у навчанні лише при створенні комунікативних вправ, які виконуватимуться студентами на основі роботи з оригінальним текстом. Важливість завдання також узгоджується з поняттям про те, що заняття з іноземної мови перш за все є автентичним середовищем. Вважається доцільним використовувати науково-популярні тексти в практиці навчання, оскільки вони викликають зацікавленість тих, хто навчається, що сприяє підвищенню мотивації. У межах дослідження ключовим питанням є автентичність текстів, розгляд якого дасть змогу уточнити критерії відбору. Науковець Ф. Мішан пропонує критерії визначення автентичності тексту в контексті створення матеріалів для навчання: походження тексту, комунікативна та соціокультурна мета тексту, контекст тексту, навчальна діяльність на основі тексту, сприйняття та ставлення до тексту [1]. Поняття автентичності в методиці викладання стосується таких взаємо-

пов'язаних компонентів, як текст, контекст, ситуація і завдання. Перед викладачами постають вимоги, які стосуються мовної форми, змістового наповнення, а також джерел інформації та умов, які призначені для навчання професійного спілкування. Основною вимогою до мовної форми текстів для аудіювання є її доступність для слухача, тому потрібно приділяти увагу сприйняттю на слух мовних явищ (омоніми, омофони), що включаються у тексти. Для студентів мовна форма текстів має відповідати мовленню, характерному науково-популярному стилю, і мовний матеріал буде включати активний та пасивний рівень словникового запасу студента. Новий мовний матеріал ускладнює розуміння тексту, але його наявність формує відповідні уміння, оскільки в ситуаціях реального спілкування, до якого готується студент, у мовленні носіїв мови обов'язково будуть траплятися незнайомі мовні явища. Текст може містити незнайомі граматичні явища, про значення яких можна здогадатися з контексту. Тексти повинні містити наукові відомості та візуальні опори, бути посильними для сприйняття за об'ємом та смисловою насиченістю. Навчальні тексти є способом пізнання світу, звернення до почуттів та емоцій, а також спонукання до роздумів та переживань, формування установок для дій та вчинків, прийняття рішень. Вважають, що ступінь візуальної підтримки може значно вплинути на розуміння, тому необхідна відповідна візуальна підтримка. У випусках новин, коли розповідь і відеоряд не збігається, це може заплутати студентів. Для розуміння тексту є суттєвим також довжина речень, інколи слухач забуває початок фрази і не може синтезувати її зміст. Тривалість тексту також впливає на успішність його сприйняття. Слід враховувати сприйняття на слух тексту. Інколи короткі повідомлення легше утримати в пам'яті та легше осмислити в цілому, але набагато складніше сприймати. Чіткість зображення і звуку повинні бути високоякісними, оскільки шуми можуть відволікати увагу студентів. Для прослуховування студентам пропонуються тексти різних стилів, типів та жанрів. Їх відбір здійснюється з врахуванням етапу навчання, з поступовим ускладненням текстів в ході накопичення студентами досвіду.

Для аудіювання можемо брати такі типи текстів: короткі розповіді, описи, короткі розмови, телевізійні новини, програми про поточні події. Слід дотримуватись поділу текстів на стилі мовлення: інформаційний (оголошення, новини, програми про поточні події), розмовний (розповідь, розмова), науковий (бесіда, розповідь, розмова). З метою прослуховування нових лексичних одиниць, якість звуку повинна бути високою, тому врахування цього критерію залежить від завдань для студентів. У випусках новин мова характеризується значною щільністю повідомлення. Перевагою використання таких новин є те, що вони не втрачають своєї актуальності і можуть бути використані протягом досить тривалого часу, можуть слугувати стимулом до дискусії та різного виду письмових робіт після перегляду. Студентам пропонують написати короткі інформаційні повідомлення відповідно до тематики телесюжету програми. Для написання інформаційного повідомлення важливо прийняти до уваги новизну і мо-

знялась заможністю, батьки В. Сухомлинського зробили все від них залежне, щоб виховати з нього та ще із трьох своїх дітей справжніх особистостей. «Родина – це те первинне середовище, де людина повинна вчитися робити добро» [2, С. 56], – скаже пізніше В. Сухомлинський.

Совість, Краса, Праця і Колектив – це головні цілі при вихованні дитини, які став В.О. Сухомлинський [1, С. 5-7].

Совість, певно, одне з ключових понять у становленні Справжньої Людини. У Василя Олександровича Сухомлинського є такі золоті слова: «*Людина є тим, чим вона стає, залишаючись наодинці з собою. Справжня людська сутність виражається в ній тоді, коли її вчинками керує не хтось, а її власна совість*» [3, 258с.].

Василь Олександрович присвятив своє життя вихованню дітей, формуванню справжніх Особистостей. Він вважав, що треба давати дітям час подумати про свою помилку, відчутти сором, каяття. Важливо, щоб дитина відчула, що внутрішній комфорт прийде тоді, коли вона виправить свою помилку: вибачиться, виконає обіцянку, визнає, що помилялася, придумав мирне вирішення ситуації тощо. Саме в такі моменти діти й учаться робити вибір на користь позитивного високоморального способу мислення, які є провідниками добра й краси.

Про красу Василь Олександрович Сухомлинський казав так: «*У розумінні й відчутті краси – могутнє джерело самовиховання!*» [3, 717с.]. За багато років спостереження за своїми вихованцями він прийшов до того, що однією з найважливіших чеснот Справжньої Людини є вміння бачити й відчувати прекрасне. Ця здатність закладається в юності. Сухомлинський виховував у дітях усвідомлення краси людського вчинку. На глибоке переконання великого педагога, бесіди й заняття з дітьми є вкрай необхідними для їх становлення як добрих, справедливих, світлих особистостей. Казки педагога можна прочитати й зараз, наприклад, В.О. Сухомлинський «Казки школи під голубим небом: казки, притчі, оповідання».

Значну увагу він приділяв також залученню дітей до безпосередньої діяльності, процесу, під час якого формуються найкращі якості особистості – *колективної праці*. Великий педагог вважав працю основою всього мудрого і прекрасного на землі. Виховання працею та колективом було одним з основних елементів його методики.

Про працю Сухомлинський упевнено казав: «*Справжнє виховання немислиме без життя у світі праці. Праця лежить в основі і морального, і естетичного, і емоційного виховання*» [3, 717с.], неодноразово доводячи, це на власному досвіді. У своїх книгах Василь Олександрович наводить приклади того, як колектив і праця на очах змінювали його вихованців, перетворюючи ледачих – на старанних, байдужих – на охочих допомогти. До того ж, педагог зазначив, що колективна праця на полях та виноградниках згуртовує хлопців, завдяки чому розумова робота в школі також стає для них більш комфортною та ефективною.

В. О. Сухомлинський писав: «*Навчати людяності – дуже складна й неімовірно важка справа*» [4, 470с.]. Педагог з власного досвіду знав, як багато

разования. В этой связи исследование индивидуализации обучения является одной из важнейших социально-педагогических задач.

Литература:

1. Послание Президента Республики Казахстан – Лидера нации Нурсултана Назарбаева народу Казахстана «Стратегия «Казахстан-2050»: новый политический курс состоявшегося государства», 14.12.2012.
2. Интервью Министра образования и науки Б.Т. Жумагулова «Качество образования для нас главней всего», 2 апреля, 2013.
3. Послание Президента Республики Казахстан Нурсултана Назарбаева народу Казахстана «Новый Казахстан в новом мире», 28.02.2007.
4. Морева Н.А. Современная технология учебного занятия. М.: Просвещение, 2007.
5. Калмыкова З.И. Зависимость уровня усвоения знаний от активности учащихся в обучении // Современная педагогика. 2000. № 7. С.18.
6. Менеджмент качества в вузе / Под ред. Ю.П. Похолкова, А.И. Чучина. – Томск: Издательство ТПУ, 2004.

Бабич У.Д. студент, Яковлева В.А. к.фил.наук

Національний університет біоресурсів і природокористування України

ВАСИЛЬ СУХОМЛИНСЬКИЙ – ПЕДАГОГ НА ВСІ ЧАСИ

«Навчати людяності – дуже складна й неймовірно важка справа»

В. Сухомлинський

Василь Олександрович Сухомлинський – яскравий приклад людини, яка не просто віддала своє серце дітям, а віддала своє серце Людям! Адже завдяки його науковим працям, розробкам та новаторським ідеям відбулася величезна кількість позитивних змін не тільки в освіті, а й у ціннісній системі суспільства.

Актуальність даної статті полягає в тому, що В.О. Сухомлинський – це педагог крізь століття. Його праці слугуватимуть наукою й для наступних поколінь

Дослідженням творчою спадщиною В.О. Сухомлинського займалися Надія Костянтинівна Крупська, Микола Мушинка, Павло Павлович Чучка та інші.

В.О. Сухомлинський славетний педагог-гуманіст, мислитель, дитячий письменник створив психолого-педагогічну систему, в якій усе зосереджено навколо дитини.

Василь Олександрович Сухомлинський народився 28 вересня 1918 року у селі Василівка Кіровоградської області. І хоча родина Сухомлинських не відрі-

тиваційну, емоційну цінність інформації. У новинах використовують відеоряд, надписи, схеми, таблиці, необхідно приділити особливу увагу надписам на екрані. Враховувати необхідно зміст, цілі, формування компетенції, складність синтаксису, кількість повторювань слів та ідей. Також при відборі текстів важливим моментом, який потрібно враховувати, є його стилістична співвіднесеність.

Використання сюжетів новин здатне забезпечити формування навичок, розвитку вмінь, накопиченню слів та виразів, які вживаються у медійному дискурсі, а також сприяє кращому розумінню змісту повідомлення будь-якої змістовної та лінгвістичної складності.

ЛИТЕРАТУРА

1. Mishan F. Designing Authenticity into Language Learning Materials / Mishan F. – Intellect Books: Bristol, 2005. – 330 p.

К.пед.н. Карчевська Н.В., Чернецька Д.А.

Українська інженерно-педагогічна академія

Стахановський навчально-науковий інститут гірничих та освітніх технологій

ОБЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЯКОСТЕЙ СТУДЕНТІВ

В останнє десятиліття в педагогічних роботах усе більшого поширення набувають дослідження, пов'язані з моделюванням понятійних, процесуальних, структурних і концептуальних характеристик та окремих «сторін» навчання й виховання в межах національного соціокультурного простору на загальноосвітньому й професійно орієнтованому рівнях. Стрімкий розвиток інформаційних відносин в сучасному суспільстві зумовлює виняткову актуальність моделювання в педагогіці – галузі знань, безпосередньо пов'язаній з інформаційними процесами.

«Широке розповсюдження ... моделювання в педагогічних дослідженнях, – наголошує В. І. Михеєв, – пояснюється різноманіттям його гносеологічних функцій, що зумовлює вивчення педагогічних явищ і процесів на спеціальному об'єкті – моделі, яка є проміжною ланкою між суб'єктом – педагогом, дослідником і предметом дослідження, тобто певними властивостями і відношеннями між елементами навчально-виховного процесу» [1, с. 5].

Разом з тим, моделювання у педагогіці, – порівняно з багатьма іншими галузями людського знання, – має особливості, природа яких ґрунтується на нечіткості, розпливчастості педагогічних понять, практичній відсутності прийнятних механізмів виміру розвитку особистості у процесі навчання, навчальних здобутків учнів, досягнення певною категорією учнівської молоді соціально визначених освітніх орієнтирів тощо.

Мета роботи: розглянути теоретичні питання з педагогічного моделювання під час розробки допоміжних програмних засобів індивідуалізації навчання.

Тому нами, на підставі педагогічного моделювання, розроблюється програмний продукт, який буде вести облік даних студентів вищого навчального закладу (ВНЗ), їх соціальну характеристику, успішність, науково-методичну роботу. Ця програма буде успішна, якщо будуть змодельовані різні ситуації: контроль, виставлення оцінок, планування виховних впливів на студентів, облік науково-дослідницької роботи студентів, робота куратора групи та інше. В роботі враховані попередні програми «Деканат», «Студент» та інші.

Облік індивідуальних якостей і результатів навчання студентів ведеться для того, щоб досягти гармонії розвинутих інтелектуальних та моральних якостей інженера-педагога. Педагог ВНЗ необхідний суспільству як трансформатор його ідей і життєвих сил, спонукач до першоджерела рухів, носій соціального досвіду й економічного розвитку суспільства, що зумовлює та ініціює його духовний розвиток. Власне, науково-педагогічний працівник є і залишається посередником між суспільством загалом і молодим поколінням, між соціальними вимогами суспільства та їхнім втіленням у життя. Тому він має опанувати розвинуті інтелектуальні й моральні якості [2, с. 298].

Стрижневий компонент педагогічної культури становить педагогічна майстерність, яка передбачає синтез розвинутого психолого-педагогічного мислення, фахово-педагогічних знань, навичок і вмінь, емоційно-вольових засобів виразності.

Можна виділити кілька етапів у перетворенні педагогічної діяльності на мистецтво:

1. Професіоналізм. У процесі самостійної роботи в навчальному закладі триває його фахове зростання, вдосконалення, але інтенсивніше й цілеспрямованіше.

2. Педагогічна майстерність. Під час діяльності психологічно-педагогічна культура викладача зростає. Він займається педагогічним моделюванням, пошуком нових елементів у навчально-виховному процесі, його вдосконаленням.

3. Педагогічне новаторство. Викладач-новатор подає принципово нові ідеї до навчально-виховного процесу, розробляє сучасні методичні системи, створює модерні педагогічні технології.

Особистісні якості викладача ВНЗ відіграють вагомий роль у вихованні й навчанні студентів, оскільки він постійно перебуває у сфері уваги молодих людей. Науково-педагогічний працівник є для студента і взірцем, і засобом виховного впливу на нього. Знання педагога, його кращі моральні й вольові якості – потужний засіб переконання і впливу на студента.

Згідно з дослідженнями у діяльності викладача технічного ВНЗ необхідно формувати підходи: будувати навчальний процес за схемою «виклад – сприйняття – відтворення – закріплення – застосування на практиці»; орієнтація на змістовну сторону; комбінувати звичний підхід до викладу матеріалу з нова-

учеником, либо учащийся самостоятельно выполняет учебное задание на основе рекомендаций и инструкций, полученных от учителя, в соответствии со своими индивидуальными возможностями, без взаимодействия с другими учениками.

Неравномерность усвоения знаний, умений и навыков учащимися одного класса связана с наличием значительных индивидуальных различий среди детей. Всякое общее человек усваивает индивидуально в зависимости от воспитания, жизненных условий, от темперамента и т.п. Работая самостоятельно, ученик проявляет инициативу, его темп работы зависит от его работоспособности, склонностей, учебных возможностей, подготовленности, целеустремленности. Такая форма работы предполагает подбор приемов и дидактических средств обучения, которые обеспечат оптимальное развитие любого ученика в классе, как самостоятельного сильного, так и слабого.

Индивидуальное задание отличается от фронтального тем, что оно подбирается не для всех вместе, а для каждого в отдельности, с учетом индивидуальных особенностей школьника. Самостоятельность – качество, которое необходимо воспитывать у учащихся. В жизни каждого человека есть ситуации, когда всё приходится решать самому и переложить на другого нет возможности. Чтобы не растеряться, чтобы быть в состоянии самостоятельно принимать решения – для этого в процессе обучения нужно создавать такие ситуации, где бы ребята без чьей бы то ни было помощи могли решать предложенные познавательные задачи, сами могли изучить материал и рассказать товарищам, сами могли составить задачу и решить её.

Индивидуальная форма предполагает деятельность ученика по выполнению общих для всего класса заданий без контакта с одноклассниками, в едином для всех темпе. Она преимущественно используется при закреплении знаний, формировании умений и навыков, контроле знаний.

На практике индивидуальное обучение в чистом виде используется сравнительно редко. Чаще всего индивидуальное обучение сочетается с дифференцированным обучением, то есть реализуется на основе дифференциации. Одним из вариантов организации индивидуализации учебной работы на практике выступает дифференциация обучения. Внедрение индивидуализации и дифференциации в процесс обучения активизируют мотивацию учения. Индивидуальный подход в обучении стимулирует образовательную деятельность учащихся.

Педагогическая наука развивается в направлении поиска более эффективных методик или систем обучения. Президент Н. Назарбаев в Послании народу Казахстана «Новый Казахстан в новом мире» одной из ключевых задач считает развитие современного образования и передовой науки. При этом Концепция развития образования Республики Казахстан «предусматривает индивидуализированный характер образования, который позволяет учитывать возможности каждого конкретного человека и способствовать его самореализации и развитию», что становится необходимым условием достижения нового качества об-

Кредитная технология – это образовательная технология, повышающая уровень самообразования и творческого освоения знаний на основе индивидуализации, выборности образовательной траектории в рамках строгой регламентации учебного процесса и учета объема знаний в виде кредитов.

Согласно требованиям кредитной технологии каждая учебная дисциплина предлагается для изучения как совокупность взаимосвязанных и вытекающих друг из друга проблем, которые студент должен изучить под руководством преподавателя большей частью самостоятельно. Роль преподавателя в данном случае сводится к формулировке проблемы, обоснованию ее актуальности и практической значимости и к общему руководству познавательно-творческой деятельностью студента.

Применение этой технологии требует резкого сокращения объема обязательных групповых занятий студентов с преподавателем в учебной аудитории. Соответственно увеличивается количество часов, отводимых на самостоятельную работу студента и его индивидуальную работу с преподавателем. Изменяется и характер контроля за усвоением знаний студентов. Его главным назначением становится оценка эффективности активной поисково-познавательной деятельности студента. Этим объясняется применение таких форм контроля, как различного вида тесты, деловые игры, дискуссии, выполнение заданий творческого характера или требующих экспериментальной работы. Система кредитного обучения существенно изменяет отношения между преподавателем и студентом в процессе обучения.

Умение творчески трудиться можно сформировать только в процессе самостоятельной деятельности. Увеличение объема учебно-познавательной информации, которую учащиеся получают в процессе обучения, требует от преподавателя эффективной организации коллективной и индивидуальной работы на уроках. Следовательно, на современном этапе развития системы обучения возникла необходимость усовершенствовать как методику индивидуализации обучения, так и фронтальную форму обучения и рационально сочетать ее с индивидуальной формой обучения.

Актуальность исследования заключается в том, что в процессе поиска возможностей более эффективного использования различных типов уроков особую значимость в современной общеобразовательной школе приобретает форма организации учебной деятельности учащихся. Одной из наиболее современных и востребованных является индивидуальная форма учебной деятельности.

В учебной деятельности важно, чтобы учащиеся учились не просто запоминать то, что говорит учитель, не просто учили то, что им объясняет учитель, а сами, самостоятельно, могли добывать знания, важно на сколько самостоятелен ученик в усвоении знаний и формировании умений. В этом учителю помогает индивидуальная форма познавательной деятельности.

Индивидуальная форма работы учащихся заключается в том, что весь процесс обучения, прежде всего, определяется индивидуальной работой учителя с

торською діяльністю; реалізація функції контролю в навчанні; активізація діяльності студентів під час практичних та лабораторних занять; прагнення до деталізації навчального матеріалу; формування професійної поведінки студентів.

Вміння продуктивно поєднувати навчально-виховну та науково-дослідницьку діяльність. Вагомий чинник педагогічної майстерності – спеціальні предметні знання. Науково-педагогічний працівник має поєднувати навчальну, методичну, виховну і науково-дослідницьку діяльність у ВНЗ.

Тому ця програма у майбутньому буде доопрацьовуватися та дозволить спрогнозувати та дослідити багато аспектів, як у виховній роботі зі студентами так і в дослідницькій, учбовій.

Література:

1. Михеев В. И. Моделирование и методы теории измерений в педагогике [текст]: – 3-е изд., стереотип. / В. И. Михеев. – М.: КомКнига, 2006. – 200 с.
2. Козяр М. М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / М. М. Козяр, М. С. Коваль. – К. : Знання, 2013. – 327 с.

К.пед.н. Карчевська Н.В., Савенко О.С.

Стахановський навчально-науковий інститут гірничих та освітніх технологій

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Основною вимогою до вищої освіти за сучасних умов є орієнтація її на розвиток особистості, здатної творчо вирішувати проблеми. Розв'язання завдань щодо підготовки фахівців, які відповідають вимогам сьогодення, безпосередньо залежить від змісту та організації навчально-виховного процесу, оскільки саме в його перебігу проходить професійне становлення особистості. Засобом визначення кількісних і якісних параметрів технології навчання виступає контроль як один із невід'ємних компонентів процесу діагностування навчальних досягнень студентів.

Процес, зміст і результати навчально-виховної роботи у вузі багато в чому залежать від того, наскільки систематично, глибоко і цілеспрямовано здійснюється контроль навчально-пізнавальної діяльності студентів. Педагогічна наука розглядає контроль як важливу складову частину навчального процесу.

Контроль як дидактичне поняття – це сукупність усвідомлених дій, спрямованих на отримання відомостей про рівень оволодіння студентами програмного матеріалу, оволодіння теоретичними і практичними знаннями, навичками і вміннями, які необхідні при виконанні завдань сучасної професійної діяльності [2].

Основна мета контролю знань і умінь полягає у виявленні досягнень, успіхів студентів, у вказівці шляхів вдосконалення, поглиблення знань, умінь, з тим, щоб створювалися умови для подальшого включення студентів в активну

творчу діяльність. Ця мета в першу чергу пов'язана з визначенням якості засвоєння студентами навчального матеріалу – рівня оволодіння знаннями, вміннями та навичками передбачених програмою з предмета. Якщо цілі контролю знань і умінні реалізувати, то можна говорити про те, що контроль виконує такі функції: контролюючу, навчальну, діагностичну, прогностичну, розвиваючу, орієнтуючу, виховну.

Якщо розглянути контроль як систему, єдиний механізм, то він може працювати спираючись на свої складові частини, що забезпечують якісну і результативну роботу системи. До таких складових частин відносяться види контролю, форми його проведення, систему оцінювання, методи та засоби. Правильний вибір та компоновка педагогом цих частин забезпечить результативність педагогічної діяльності.

Від обраного метода контролю може залежати достовірність інформації та результатів про здібності того чи іншого студента. Відповідно до цілей контролю, які визначають науково-педагогічні працівники, для реалізації форм перевірки використовуються певні методи. При цьому треба відмітити, що не всі методи контролю можна застосовувати на різних типах занять.

Методи перевірки – це сукупність прийомів і способів педагогічної діагностики ефективності навчально-пізнавальної діяльності студентів, котрі мають забезпечувати повну й змістовну інформацію про перебіг дидактичного процесу в навчальних закладах освіти, його дієвість і результативність.

Сучасна дидактика виділяє наступні методи контролю: методи усного контролю, методи письмового контролю, методи практичного контролю, дидактичні тести, спостереження. Окремі вчені виділяють також методи графічного контролю (Щукіна Г.Л.), методи програмованого і лабораторного контролю (Бабанський Ю.К.), користування книгою, проблемні ситуації (В. Оконь). Розкриємо та охарактеризуємо основні методи перевірки успішності оволодіння знань та вмінь студентів у дидактичному процесі [1].

Усне опитування – найбільш поширений метод контролю знань студентів. Усне опитування вимагає від викладача великої попередньої підготовки: ретельного відбору змісту, всебічного осмислення питань, задач та прикладів, які будуть запропоновані, шляхів активзації діяльності усіх студентів групи в процесі перевірки, створення на занятті ділової та доброзичливої обстановки.

Розрізняють фронтальне та індивідуальне опитування.

Фронтальне опитування проводиться у формі бесіди викладача з групою.

Індивідуальне опитування припускає змістовні, зв'язні відповіді студентів на питання, яке відноситься до матеріалу, що вивчається, тому служить навчальним засобом розвитку мови, пам'яті, мислення студентів.

Письмовий контроль забезпечує глибоку й усебічну перевірку опанування студентами програмного матеріалу. Застосування цього методу дає можливість в найбільш короткий термін одночасно перевірити засвоєння матеріалу всіма студентами групи, визначити напрямки для індивідуальної роботи з кожним.

Турдыбекова К.М., Заикина Т.В.

Казахдинский государственный университет им. Е.А. Букетова, Казахстан

РОЛЬ ИНДИВИДУАЛЬНОЙ УЧЕБНО-ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОБУЧАЮЩИХСЯ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ

Стратегическая задача модернизации современной школы – воспитание самостоятельных, инициативных и ответственных молодых людей, способных в новых социально-экономических условиях быстро и эффективно найти свое место в обществе. Развитие современной школы в Казахстане характеризуется ее ориентацией на удовлетворение разнообразных образовательных потребностей личности на всех этапах школьного образования.

Президент Республики Казахстан – Лидера нации Нурсултан Назарбаев в своем Послании народу Казахстана «Стратегия «Казахстан-2050»: новый политический курс состоявшегося государства» отмечает: «Необходимо уделять большое внимание функциональной грамотности наших детей, в целом всего подрастающего поколения. Это важно, чтобы наши дети были адаптированы к современной жизни».

В современных условиях, когда объем необходимых для человека знаний резко и быстро возрастает, уже невозможно делать главную ставку на усвоение определенной суммы фактов. Важно прививать умение самостоятельно пополнять свои знания, ориентироваться в стремительном потоке научной и политической информации.

В Интервью Министра образования и науки РК Б.Т. Жумагулова «Качество образования для нас главней всего» говорится: «В таких условиях роль педагога меняется свое качество. Он должен учить детей не только своему предмету, но и тому, как получать информацию самостоятельно, как отыскивать наиболее важное и фильтровать бесполезные, а иногда просто вредные информационные потоки. Это принципиально новая и очень непростая миссия учителя».

Современное общество предъявляет серьезные требования к качеству образования молодого поколения: владение различными способами деятельности (познавательной, творческой), умение ориентироваться в огромном информационном потоке, обладание способностью к самостоятельному конструированию своих знаний, умение критически мыслить, владение навыками коллективного труда и т.д. Все эти способности трудно развивать, используя только обычную фронтальную форму проведения занятий. Поиск путей совершенствования качества подготовки специалистов послужил основанием к развитию инновационных процессов, которые охватили внедрение новых методов и приемов обучения, создание новых форм организации учебного процесса, применение новых средств обучения, богатейшие возможности которых открываются благодаря научно-техническому прогрессу.

всіх учнів перевірку обов'язкових результатів навчання і доповнюється перевіркою засвоєння матеріалу на більш високих рівнях [6].

На основі викладеного можна зробити висновок:

Успішний розвиток пізнавальної активності і самостійності студентів можливо тоді, коли навчальний процес організований як інтенсивна інтелектуальна діяльність кожного з урахуванням його особливостей і можливостей; тільки знаючи потреби, інтереси, рівень підготовки, пізнавальні особливості студента, можна повніше використовувати його роль в оволодінні знаннями, вміннями і навичками, розвитку здібностей.

Діалектика співвідношення понять «диференціація навчання» і «диференційоване навчання» дозволяє говорити про їх єдність, але не тотожність.

Таким чином, диференційоване навчання можна розглядати як характеристику організаційних форм процесу навчання в умовах диференціації.

Серед засобів індивідуалізації навчання на сучасному етапі можна виділити засоби комп'ютерної техніки і особливо робототехніки. Саме їх застосування дозволяє орієнтуватися на індивідуальність студента і дозволяє враховувати всі компоненти системи навчання на всіх етапах освіти.

Отже, сучасна тенденція в розкритті сутності індивідуалізації та диференціації навчання полягає в тому, що їх треба розуміти як систему, в яку входять комп'ютерна техніка та робототехніка.

Робот помічник може виконувати різні показники навчальної діяльності, а саме: виклад матеріалу, контроль за студентами (хто відповідав на занятті, скільки правильних і неправильних відповідей дав кожен студент, скільки разів підказував (допомагав) викладачеві), розрізняти шум в аудиторії (діловий чи сторонній), а також здійснювати перевірку присутніх. Тим самим робот спрощує роботу викладача і по закінченню заняття він може без зусиль виставити заслужені оцінки.

Література

1. Акипова М.К., Козлова В.Т. Индивидуальность учащегося и индивидуальный подход. – М.: Знание, 1992.
2. Володько В.М. Индивидуализация и дифференциация навчання: понятійно – категорійний аналіз // Пед. і психологія. – 1997.- № 4.- С.9-17.
3. Чуприкова І.С. Психологія розумового розвитку: принцип диференціації. – Мн., 1997.
4. Унт І.Е. Индивидуализация и дифференциация навчання. – Педагогіка, 1990.
5. Клевченя М.С. Психологічні проблеми диференційованого навчання // Актуальні проблеми диференційованого навчання. – Мн., «Народна освіта», 1992.
6. Корсакові О., Трубачева С. Диференціація та індивідуалізація навчання: Теоретичні відомості // Освіта і управління. – 1999. – № 3. – С. 80-85.

Практична перевірка займає особливе місце в системі контролю або *метод вправ*. Вона дає можливість виявити, як студенти вміють застосовувати отримані знання на практиці, наскільки вони оволоділи необхідними вміннями, головними компонентами діяльності.

Метод спостереження *дає можливість педагогу докладно вивчати діяльність студентів, їхню волю й бажання, з'ясовує нахили та здібності, успіхи, поведінку, можливості й способи дій у певних ситуаціях, визначати обсяг і глибину оволодіння фаховими знаннями, рівень опанування відповідними навичками й вміннями, ступінь сформованості особистісних якостей. Метод дозволяє збирати необхідну інформацію і після її обробки результати використовувати на благо педагогічного процесу.*

Останнім часом у вищій школі став широко застосовуватись стандартизований контроль знань протягом усього періоду вивчення навчальних курсів – дидактичні тести. Перевага цього методу полягає у тому, що за допомогою найпростіших засобів можна отримати відповідь практично на будь-яке запитання, а недоліком є можливість вгадування правильної відповіді. Тоді якість та об'єктивність результату оцінювання різко падає.

На ряду зі всіма розглянутими методами контролю, з розвитком інформаційних технологій, став новий метод комп'ютерний. Який розширив та підняв процес контролю та оцінювання знань на новий рівень. Такий контроль знань з боку студентів викликає велику зацікавленість, так як проведення такого тестування проходить спокійніше, ніж звичайна контрольна робота чи колоквиум, дозволяє багаторатне звернення, має об'єктивне оцінювання та не обтяжене присутністю викладача.

Всі засоби навчання можна поділити на друковані завдання(тести) та комп'ютерні програмні засоби контролю (тесті, завдання). Все більшого розповсюдження серед засобів навчання і контролю отримують програмні навчальні розробки. Особливої уваги заслуговує паралельний індикатор, за його допомогою можна реалізувати не тільки навчання, але й контроль. При використанні паралельного індикатора, як засобу контролю можна реалізувати наступні методи: усне опитування (складні технології), фронтальне опитування, письмовий (програмний) контроль, вправи, тести. В процесі такого способу оцінювання знань відбувається не тільки контролювання рівня засвоєння студентами знань, але й навчання, повторювання та закріплення.

У висновку можна сказати, що вибір методу контролю важливий, але не менш ніж його якість, коректність і свідомо результативна підготовка і організації. Так як на викладача лягає відповідальність за об'єктивність і достовірність оцінки рівня оволодіння знаннями студентів, що в свою чергу призведе до цілеспрямованого й необхідного коригування навчального процесу.

Література:

1. Зайченко І.В. Педагогіка: Навчальний посібник. – К.: Освіта України, КНТ, 2008. – 528 с.
2. Козяр М.М. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / М.М.Козяр, М.С. Коваль. – К.: Знання, 2013. – 327 с.
3. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.

К.пед.н. Карчевська Н.В., Шендяпіна А.А.

Стахановський навчально-науковий інститут гірничих та освітніх технологій

ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ ТА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ

Індивідуалізація і диференціація навчання є педагогічною умовою стимулюючої функції контролю, тому що за результатами виконання диференційованих завдань робиться висновок про рівень володіння студентами пізнавальними операціями, спроможністю підготувати індивідуальні завдання відповідного рівня складності. Отже, відбувається самодиференціювання навчальних досягнень студентів, що стимулює їх до активної діяльності в навчальному процесі і сприяє формуванню інформаційно-комунікаційної компетентності. Диференційований підхід до кожного студента передбачає таке розуміння індивідуалізації навчання, яке полягає у плануванні рівня обов'язкових результатів і на цій основі вищих рівнів інформаційно-комунікаційної компетентності.

Мета роботи – показати можливості диференціації та індивідуалізації навчання у формуванні професійної компетентності студентів.

Проблема індивідуалізації навчально-виховного процесу цікавила і сьогодні цікавить багатьох учених і практиків. Проте кожен з дослідників трактував її по-своєму.

Дослідження індивідуалізації, проведене зарубіжними ученими ХХ століття (А. Біне, Дж. Дьюї, А. Маслоу, М. Монтессорі, К. Роджерс і ін.), привело до зміни методології західної педагогічної науки. В даний час зарубіжний досвід індивідуалізації слід визнати стабільним і практично підтвердженим.

Крім того, вітчизняні учені (Е.В. Бондаревська, В.І. Загвязінський, В.А. Сластенін і ін.) відзначають, що у вузівській практиці педагогічної освіти присутні серйозні недоліки, які виражені у втраті ціннісний-сміслових позицій, в небажанні відмовлятися від стереотипів, що склалися, в орієнтації на формальні результати оцінки діяльності студентів, а також в домінуванні такого виду підготовки, в результаті якого випускники не володіють необхідною мотивацією до педагогічної професії [1].

Нові орієнтації й цінності сучасної освіти обумовили необхідність розуміти студента як індивідуальну дійсність і як індивідуальну можливість.

Глибоке знання індивідуальних особливостей необхідне для вирішення двох завдань, взаємопов'язаних між собою:

- 1) індивідуалізації – підтримки і розвитку одиничного, особливого, своєрідного як потенціалу особистості;
- 2) соціалізації – адаптації у соціальному середовищі і самореалізації особистості в ньому [2].

Індивідуалізація навчання – це система засобів, яка сприяє усвідомленню студентом своїх сильних і слабких можливостей навчання, підтримці і розвитку самобутності з метою самостійного вибору власних смислів навчання. Індивідуалізація сприяє розвитку самосвідомості, самостійності й відповідальності [3].

Під індивідуалізацією слід розуміти організацію процесу навчання на основі врахування індивідуальних особливостей студентів.

Найбільші утруднення при визначенні поняття «індивідуалізація навчання» викликає та обставина, що змішуються два таких поняття, як «індивідуалізація» і «диференціація». Надання переваги тому або іншому слову в педагогіці – це питання традиції або домовленості. Недоцільним є і використання цих термінів у якості синонімів (І.Е. Унт) [4].

Впровадження в практику навчально-виховної роботи принципу індивідуального підходу потребує розробки системи впливу на студента з урахуванням його індивідуальних та вікових можливостей, тобто впровадження диференціації навчання.

Диференціація навчання є варіантом індивідуалізації, способом реалізації індивідуального підходу до учнів. Відмінність диференціації від індивідуалізації полягає в тому, що врахування індивідуальних особливостей студентів здійснюється в такій формі, де вони групуються на основі будь-яких особливостей для окремого навчання в умовах групи [5].

Суть принципу індивідуального підходу полягає в адаптації (приспосовуванні) навчання до змісту і рівня знань, умінь та навичок кожного студента або до характерних для нього особливостей процесу засвоєння, або навіть до деяких стійких рис його особистості.

Основним засобом реалізації даного принципу є індивідуальні самостійні роботи, котрі виступають як дидактичний засіб організації і керівництва самостійною діяльністю студентів на всіх етапах навчання.

Під диференціацією розуміють таку систему навчання, при якій кожен учень одержує право і можливість приділяти переважну увагу тим напрямкам навчання, котрі у найбільшій мірі відповідають його схильностям.

Виділене і відкрите пред'явлення всім учасникам навчального процесу рівня обов'язкової підготовки є основою диференціації навчання.

Досягнення рівня обов'язкової підготовки є критерієм, підставою для організації диференційованої роботи у групі. Контроль повинен передбачати для